

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Matkailun koulutusohjelma

Sonja Hyttinen

VILLANTUOKSUINEN ELÄMYSLOMA – KYSELYTUTKIMUS
METSÄHALLITUKSEN LAMMASPAIMENVIIKOISTA

Opinnäytetyö
Marraskuu 2016

OPINNÄYTETYÖ
Marraskuu 2016
Matkailun koulutusohjelma

Karjalankatu 3
80200 JOENSUU
013 - 260600

Tekijä
Sonja Hyttinen

Nimeke
Villantuoksuinen elämysloma – Kyselytutkimus Metsähallituksen lammaspaimenviikoista

Toimeksiantaja
Metsähallituksen luontopalvelut

Tiivistelmä

Opinnäytetyön tavoitteena oli suorittaa kävijäkysely Metsähallituksen luontopalveluiden tuottamien lammaspaimenviikkojen vuoden 2015 kävijöille. Toimeksiantajana toimi Metsähallituksen luontopalvelut. Vuonna 2016 ennätysmäärän hakemuksia vastaanottaneet lammaspaimenviikot kasvattavat jatkuvasti suosiotaan, mikä herätti tarpeen perehtyä tarkemmin palvelun taustoihin sekä nykyisen vetovoimaisuuden syihin.

Kyselytutkimus toteutettiin internet-kyselylomakkeella vuoden 2015 joulukuun sekä 2016 tammikuun välisenä aikana. Kysely lähetettiin kaikille vuoden 2015 paimenille eli yhteensä 81 vastaanottajalle. Kyselyyn vastasi yhteensä 53 henkilöä. Kyselyn tavoitteena oli hahmotella paimenista yleiskuvan antava asiakasprofiili, mitata paimenten tyytyväisyyttä palveluun, tuottaa kehitysideoita palvelun jatkoa ajatellen sekä selvittää syitä palvelun vetovoimaisuudelle ja jatkuvalla kysynnän kasvulle.

Kyselyssä saaduista vastauksista selvisi, että lammaspaimenviikot olivat paimenten näkökulmasta onnistuneet niin käytännön järjestelyiden kuin elämyksellisyydenkin suhteen. Yleisarvosanan 4 tai 5 viikoille antoi 93 % vastaajista, mikä viittaisi lähes jokaisen paimenen olleen tyytyväinen tai todella tyytyväinen palveluun.

Eniten huomautettavaa vastaajilla oli paimenkohteiden opasteista, reittien kunnosta sekä jätehuollosta. Sen sijaan lampaat, luonto, rauha ja hiljaisuus sekä elämän yksinkertaisuus ihastuttivat viikoilla eniten. Edellä mainitut toistuivat tuloksissa myös motivaatiotekijöinä, jolloin ne olivat pääsyitä vastaajien kiinnostukselle lammaspaimenviikkoja kohtaan.

Kieli
suomi

Sivuja 45
Liitteet 1
Liitesivumäärä 10

Asiasanat
lammaspaimenviikot, kyselytutkimus, elämyksellisyys, vapaaehtoistyömatkailu, luontomatkailu

 Karelia UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES	THESIS November 2016 Tourism Degree Programme Karjalankatu 3 80200 JOENSUU FINLAND 013 - 260600
Author (s) Sonja Hyttinen	
Title A Woolly Vacation – Survey of Shepherd Holidays by the Finnish Forestry Office Commissioned by Metsähallitus, the Parks & Wildlife Finland unit	
Abstract The aim of this thesis was to conduct a visitor survey for the participants of the 2015 shepherd holidays, which is an experience-based tourism service produced by the Finnish Forestry Office Metsähallitus. Constantly growing in popularity, the shepherd holidays received a record number of applications in the year 2016. This raised the need to examine the basis of the service, and the reasons behind its current attractiveness. The survey was conducted by a web questionnaire during the time between December 2015 and January 2016. The questionnaire was sent to a total of 81 persons, which included every shepherd of the year 2015. Out of all receivers, 53 completed it. The questionnaire aimed to outline a generic profile of a typical shepherd and to measure the shepherds satisfaction with the service. Its objective was also to produce new development ideas to improve the service in the future, and to find reasons for the services constant rise in popularity and attractiveness. The results of the survey revealed that the respondents found the shepherd holidays to be successful in terms of practical arrangements as well as the overall experience. The overall rating 4 or 5 was given by as much as 93 % of all respondents, which would indicate that almost every shepherd was satisfied or extremely satisfied with the service. The most negative remarks the shepherds made regarding the signposts in the area, the condition of the hiking trails and the waste disposal arrangements. On the contrary the sheep, nature, tranquillity and the simplicity of life were the factors that delighted the shepherds the most. The previously mentioned factors recurred in the results also as the motivating factors, because they were precisely the features that aroused the respondents interest in the shepherd holidays.	
Language Finnish	Pages 45 Appendices 1 Pages of Appendices 10
Keywords shepherd holidays, survey, experiential quality, volunteer tourism, nature tourism	

Sisältö

1	Johdanto.....	5
2	Tutkimuksen tausta ja tavoitteet.....	5
3	Tietoperusta.....	7
3.1	Luontomatkailu Suomessa.....	7
3.2	Kestävä kehitys matkailussa.....	8
3.3	Vapaaehtoistyömatkailu.....	9
3.4	Hidas matkailu.....	10
3.5	Elämys kokemuksena.....	11
3.6	Eläimet elämyksen lähteenä.....	12
3.7	Luonto ja elämyksellisyys.....	13
3.8	Metsähallituksen luontopalvelut sekä lammaspaimenviikot.....	14
4	Aikaisemmat tutkimukset.....	17
5	Tutkimuksen toteutus.....	20
6	Paimenten taustatiedot ja kuluttajakäyttäytyminen.....	22
6.1	Taustatiedot.....	22
6.2	Kuluttajakäyttäytyminen.....	27
7	Tyytyväisyys palveluun.....	29
8	Elämyksen kokeminen.....	32
8.1	Lampaat.....	32
8.2	Luonto.....	33
8.3	Askeettisuus.....	34
8.4	Rauha ja hiljaisuus.....	35
8.5	Tarinallisuus ja kulttuuriperinne.....	36
9	Kehitysehdotukset.....	38
10	Lopuksi.....	40
10.1	Johtopäätökset ja pohdinta.....	40
10.2	Luotettavuus ja eettisyys.....	43
10.3	Opinnäytetyöprosessi.....	43
	Lähteet.....	46

Liitteet

Liite 1 Kyselylomake

1 Johdanto

Alati muuttuvien matkailukysynnän trendien on tulevaisuudessa ennustettu keskittyvän individualismiin, vastuullisuuteen, yhteisöllisyyteen sekä eettisyyteen. Ajan henkeen tulevat kuulumaan ekologiset valinnat, juurille paluu eli back to basics -menteliteetti sekä halu hankkia kokemuksia, joilla on merkitystä. Näiden trendien syntyyn on uskotu liittyvän halu löytää vastapainoa tasalaatuisille, materialismiin ja keinotekoisiiin kokemuksiin perustuville pakettimatkoille sekä rantalomille. (Puhakka 2011, 2.)

Nykypäivän työelämä ollessa haasteellista ja henkisesti kuluttavaa vapaa-ajan merkitys korostuu entisestään. Matkailijat haluavat lomallaan jättää kiireisen arjen taakseen ja nauttia elämän yksinkertaisista iloista. Trendianalyytikko Kati Hienosen (2010) mukaan vallitseviin matkailun trendeihin kuuluvat muun muassa henkisyys, jaksamiseen ja hyvinvointiin tähtäävät ratkaisut. Listaan lukeutuvat myös terapeutin ja hidas tekeminen sekä yksinkertaisuuden sekä autenttisuuden kaipuu, toisin sanoen tarve palata perusasioihin. (Hienonen 2010, Puhakan 2011, 13 mukaan.)

Metsähallituksen lammaspaimenviikot olivat tutkimukseni kohteena ja työni toimeksiantajana toimii Metsähallituksen luontopalvelut. Opinnäytetyössäni toteutin kyselytutkimuksen, jonka kohdejoukkona olivat kesän 2015 lammaspaimenet. Kyselyn tavoitteena oli hahmotella paimenista yleiskuvan antava asiakasprofiili, mitata paimenten tyytyväisyyttä palveluun, tuottaa kehitysideoita palvelun jatkoa ajatellen sekä selvittää syitä palvelun vetovoimaisuudelle ja jatkuvalla kysynnän kasvulle.

2 Tutkimuksen tausta ja tavoitteet

Metsähallituksen lammaspaimenviikot ovat joka kesä järjestettäviä elämyslomia ihmisille, jotka kaipaavat luonnon rauhaan nauttimaan rajattomasta määrästä ”villaterapiaa”. Paimenten tehtävänä on huolehtia viikon verran paimennuskohteen luonnonhoitajalampaiden päivittäisistä tarpeista sekä yleisestä hyvinvoinnista. Vuonna 2016 ennätysmäärän hakemuksia vastaanottaneet lammaspaimenviikot kasvattavat jatkuvasti suosiotaan,

mikä viittaisi tämän suuntaisille matkailupalveluille olevan kysyntää myös tulevaisuudessa. Suosion kasvu herättää myös tarpeen perehtyä tarkemmin ilmiön taustoihin ja sen nykyisen vetovoimaisuuden syihin.

Opinnäytetyöprosessini ajan toimeksiantajan edustajana toimi Metsähallituksen luontopalveluiden vapaaehtoistyön-koordinaattori Eveliina Nygren. Neuvotteluissa hänen kanssaan päädyimme valitsemaan tutkimusmenetelmäksi kyselytutkimuksen, jossa selvitetään vuoden 2015 lammaspaimenten kokemuksia, odotuksia ja toiveita. Tutkimuksen tarkoituksena oli luoda suuntaa antava asiakasprofiili, löytää syitä palvelun vetovoimaisuudelle ja viimeaikaiselle kysynnän kasvulle, tuoda ilmi mahdollisia kehityskohtia sekä -ideoita ja mitata paimenien tyytyväisyyttä palveluun.

Opinnäytetyön tavoitteena oli kerätä hyödyllistä tietoa lammaspaimenviikkojen kävijöiltä niiden kehittämiseksi tulevaisuudessa. Työni pyrki luomaan palvelun käyttäjistä yhtenäisen kuvan, jonka avulla paimenviikkojen kehittämisen parissa työskenteleville syntyisi yhteinen ymmärrys palvelun käyttäjistä. Kävijöiden taustojen lisäksi heidän motivaationsa paimenviikoille osallistumiseen olivat opinnäytetyöni keskeisiä tutkimuskohteita. Tarkoituksena oli selvittää, millainen rooli paimenviikkojen eri elementeillä kuten lampailla, perinnemaisemalla tai luonnon rauhalla on kävijöiden mielissä heidän hakiessaan viikoille mukaan.

Kyselyn avulla kerättiin myös tietoa asiakkaiden tyytyväisyydestä palveluun. Anonyymi kysely kannustaa kävijöitä vastaamaan avoimesti esimerkiksi viikkojen käytännön järjestelyihin sekä tiedotukseen liittyviin kysymyksiin. Vastausten avulla pyrin selvittämään, kuinka sujuvaksi palvelupolku on kehitetty sekä millaisia ongelmakohtia se sisältää. Uuden tiedon valossa polkua voidaan tulevaisuudessa kehittää suuntaan, joka ottaa huomioon ja osaa välttää sen nykyiset puutteet.

3 Tietoperusta

3.1 Luontomatkailu Suomessa

Luontomatkailu käsitteenä kuvataan luonnonympäristössä tapahtuvaksi matkailuksi, joka pyrkii noudattamaan kestävän kehityksen mukaisia periaatteita siten, että luonnon kantokyky ei ylitä eikä sen biodiversiteetti eli biologinen monimuotoisuus taannu. Tämä on tärkeää, sillä luonto on luontomatkailun tärkein resurssi. Massaturismista luontomatkailu pyrkii erottautumaan siten, että sen ympäristövaikutukset ovat vähäisemmät eikä se tarvitse juurikaan ympäristöä rasittavaa infrastruktuuria. (Hemmi 2005a, 333.)

Jo ennen massaturismin kehittymistä luonnon kokeminen on ollut yksi tärkeimpiä matkailun tarkoituksia ja luonto tärkeimpiä matkakohteita. Ennen kuin nykyaikainen laajamittainen matkailu kehittyi, oli matkailu merkittävä tekijä luonnon ja nimenomaan erämaaluonnon arvottamisessa eettisesti arvokkaaksi ja merkittäväksi ihmisen henkisen hyvinvoinnin ja tunne-elämän kannalta. (Hemmi 2005a, 333.)

Suomessa matkailuun liittyvä organisoitu luonnon virkistyskäyttö alkoi 1920- ja 1930-luvuilla. Samoihin aikoihin maahan perustettiin myös ensimmäiset kansallispuistot, jotka ovat tähän päivään saakka toimineet nähtävyyksinä ja merkittävinä matkailun kohteina. Luonnon vetovoimaan perustuvan matkailun voimakas kasvu konkretisoitui Suomessa 1990-luvulla, mutta vielä nykypäivänäkkin tulisi kansallispuistojen ja muiden suojelu- ja virkistysalueiden hoidossa varautua luontomatkailijoiden määrän nousuun sekä palveluiden lisätarpeeseen. (Saarinen 2005, 120–121.)

Käytännössä luontomatkailu vaatii kehittyäkseen pitkällä aikavälillä jonkinasteista matkailuvaikutusten hallintaa ja ohjaamista, jotta kyseisen matkailumuodon tärkein resurssi eli luonto säilyisi tulevaisuudessakin vetovoimaisena. Näin ei kuitenkaan aina käy, vaan matkailumarkkinoiden kasvaessa myös matkailun aiheuttamat kielteiset vaikutukset kohdealueiden luontoon, ympäristöön, kulttuuriin ja paikallisiin asukkaisiin lisääntyvät. (Borg 1998, 6.) Matkailu on useasti päätyntä muuttamaan luontokohdetta tavalla, joka vähentää sen vetovoimaisuutta tai muuttaa sen perusolemusta esimerkiksi liiallisen tuotteistamisen kautta (Saarinen 2005, 120).

3.2 Kestävä kehitys matkailussa

Matkailun tulevaisuuden näkymiä viitoittaa lisääntyvä huoli ympäristöstä sekä ympäristötietoisuuden kasvu. Matkailijat haluavat kokea luonnon ja kulttuurin niiden alkuperäisessä tilassa sekä turvata matkailun ekologisen ja sosiaalisen kestävyuden (Silvennoinen, Tahvanainen & Tyrväinen 1997, 14.) Kestävässä matkailussa on kyse voimavarojen hoidosta siten, että taloudelliset, sosiaaliset ja esteettiset tarpeet täyttyvät samalla kun säilytetään elämää ylläpitävät ekologiset toiminnot, luonnon biologinen monimuotoisuus sekä kulttuurin koskemattomuus. (Silvennoinen, ym. 1997, 5).

Ympäristöä säästävä matkailu sai alkunsa matkailijoiden osoittamasta huolesta ympäristön tulevaisuutta sekä matkailun aiheuttamia ympäristöhaittoja kohtaan. On kyse ympäristöä säästävästä matkailusta, jos matkailun kehittämistavoitteissa otetaan huomioon ympäristönsuojeluperiaatteet ja pyritään sovittamaan ne taloudellisten tavoitteiden kanssa yhteen (Hemmi 2005b, 21.) Näin ehkäistään matkailulle välttämättömien luonnonvarojen liiallinen käyttö ja turvataan niiden uusiutuminen. (Matkailun koulutus- ja tutkimuskeskus 1995b, Silvennoisen, ym. 1997, 21 mukaan.)

Yksi kestävän matkailun oleellisista osa-alueista keskittyy tarkastelemaan kulttuurillista kestävyyttä. Kulttuurisen näkökulman keskeisenä pyrkimyksenä on vahvistaa alueellista kulttuuri-identiteettiä sekä lisätä ihmisten tietämystä ja arvostusta erilaisia kulttuureja kohtaan. Kulttuurisesti kestävä kehitys mahdollistaa kulttuurien säilymisen ja kehittymisen, sekä edistää ihmisten ja alueiden hyvinvointia. Kulttuurien suojeleminen ja niiden elinvoimaisuuden lisääminen tapahtuvat vaalimalla alueellisia ominaispiirteitä, kuten kansainperinnettä, maisemaa ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaita rakennuksia ja elinympäristöjä. Kestävä kulttuuri ei pysähdy, vaan elää ja muuttuu vuorovaikutuksessa ihmisten ja ympäristön kanssa. (Suomen YK-liitto 2016.)

Kestävä kehitys ja sitä edistävä toiminta näkyvät monin tavoin Metsähallituksen ja samalla myös lammaspaimenviikkojen toiminnassa. Lammaspaimenviikkojen konseptia ei ole lähdetty kehittämään vihreiden arvojen ja ekologisuuden ympärille, mutta niiden tärkeimmät periaatteet täyttyvät lammaspaimenviikkojen toiminnassa jo ilman erillistä

panostusta. Paimenten ympäristölleen aiheuttama kuormitus on vähäistä, sillä majoitus-tilat ovat ”uusiokäytössä”, jolloin niiden rakentamisesta ei ole aiheutunut haittaa luonnolle. Luonnonmukaisuus näkyy myös siinä, ettei tuvissa ole sähköä tai juoksevaa vettä. Kulttuurisesti kestävä kehityksen periaatteet täyttyvät, kun otetaan huomioon, kuinka lammaspaimenviikot auttavat vahvistamaan paikallista kulttuuriperinnettä.

3.3 Vapaaehtoistyömatkailu

Vapaaehtoistyömatkailu pohjautuu vapaaehtoistyöhön, eli yksittäisten ihmisten tai yhteisöjen hyväksi tehtyyn toimintaan. Vapaaehtoistyön määritelmä täyttyy, jos toiminnasta ei saa rahallista korvausta eli palkkaa ja siihen liittyvät motiivit ovat altruistisia eli epäitsekkäitä. Vapaaehtoistyömatkailu keskittyy samantapaisesti hyväntekeväisyystoimintaan, mutta on luonteeltaan vain väliaikaista, usein lomalla tapahtuvaa toimintaa. Epäitsekkäiden motiivien lisäksi yksi vapaaehtoistyöturismin vetovoimatekijöistä on mahdollisuus henkiseen kehitykseen, sillä perinteisillä pakettimatkoilla harvoin on pitkäaikaista vaikutusta matkailijaan. (Callanan & Thomas 2005, 184.)

Hyvä esimerkki Suomessa tapahtuvasta vapaaehtoistyömatkailusta ovat ympäristöjärjestö WWF:n järjestämät kesäleirit, jotka on suunnattu juuri luonnon- ja eläintensuojelusta kiinnostuneille. Leirien ohjelma koostuu luonnon hyväksi tehdystä vapaaehtoistyöstä kuten perinnemaisemien kunnostustyöstä, niittyjen raivauksesta, niitosta ja aitojen rakentamisesta. (Kalmari & Kelola 2009, 165.) Monet talkootyöt ovat fyysisesti raskaita, mutta työpäivän jälkeen vapaaehtoiset rentoutuvat esimerkiksi kalastuksen, leirinuotiolla istumisen ja saunomisen parissa. Jo vuodesta 1977 lähtien järjestetyt leirit toteutetaan nykyään yhteistyössä Metsähallituksen kanssa. (WWF Suomi 2015.)

Metsähallituksen lammaspaimenviikot sisältävät lukuisia vapaaehtoistyömatkailun elementtejä. Vaikka osa paimenten motiiveista onkin omaan hyvinvointiin tähtääviä, on paimennus lopulta työtä, jota tehdään yhteisön ja luonnon hyväksi. Huolimatta siitä, että kyseessä on loma, on selvää, että lampaiden paimennus tuo mukanaan omat vastuunsa. Otettuaan lammaspaimenen pestin vastaan, paimen lupautuu huolehtimaan lampaista sekä ilmoittamaan pikimmiten, mikäli niille sattuu jotain. Tästä huolimatta lampaista huolehtimisesta ei makseta palkkaa, vaan sen sijaan paimen itse maksaa mahdollisuu-

desta paimennukseen. Paimenviikot ovat lomalla toteutettua toimintaa, mikä myös tukee näkökulmaa, jonka mukaan lammaspaimenviikot ovat osittain vapaaehtoistyömatkailuun verrattavaa toimintaa.

3.4 Hidas matkailu

Hitaassa matkailussa on kyse matkailun suuntauksesta, jonka ideana on tarjota seesteinen vaihtoehto perinteiselle hektiselle lomamatkailulle, jossa kiirehditään nähtävyydeltä toiselle kiireen ollessa jatkuvasti läsnä (Footprint Choices 2016). Uuteen, seesteiseen tapaan matkustaa kuuluu mahdollisuus irtautua stressaavasta ja hektisestä elämäntyylisestä, kokea yhteyttä luontoon ja nauttia elämän pienistä ja yksinkertaisista iloista. Hidas matkailu luottaa autenttisiin matkakokemuksiin. (World Travel Market 2007, Puhakka 2011 mukaan.)

Hitaalle matkailulle on ominaista kodinomainen elämäntyyli, johon kuuluu samassa kohteessa pysyttely usein koko loman keston ajan. Tällöin uuden kulttuurin ja ympäristön kokeminen voi onnistua entistä intensiivisemmin. Turisti asettuu matkallaan lähes täysin paikallisten asemaan ja pääsee kokemaan saman minkä hekin. Hitaan matkailijan tavoitteena on siis toteuttaa matka, jonka aikana tämä voi todella kokea matkakohteen kulttuurin, kommunikoida sen asukkaiden kanssa ja olla osa paikallista elämäntapaa. (Footprint Choices 2016.)

Hitaat matkailijat suosivat usein maaseutumajoitusta ja nauttivat lomallaan aktiviteeteista kuten kävelystä ja pyöräilystä. Myös paikalliseen kulttuuriin sekä elämäntapaan uppoutuminen esimerkiksi tutustumalla alueen ruokaan ja perinteisiin on heille tärkeä osa matkaa. (World Travel Market 2007, Puhakka 2011 mukaan.)

Euromonitor International on ennustanut hitaan matkailun nousevan varteenotettavaksi vaihtoehdoksi perinteiselle ranta- ja kulttuurimatkailulle, erityisesti Euroopassa sen suosio on kasvussa. Hidas matkailu houkuttelee pääasiassa suuria ikäluokkia sekä yhteiskuntavastuullisia ja terveydestään huolta pitäviä matkailijoita. Yhteiskuntavastuullisuus näkyy muun muassa hitaan matkailijan tavassa suosia paikallisia pienyrityksiä matkailaan. Suosion kasvun seurauksena muun muassa maaseutumajoituksen, junamatkusta-

misen sekä kotimaanmatkailun uskotaan lisääntyvän. (World Travel Market 2007, Puhakka 2011 mukaan.)

3.5 Elämys kokemuksena

Elämys on henkilökohtainen sekä subjektiivinen kokemus, jonka syntymistä ei voida varmuudella taata. Ero kokemuksen ja elämyksen välillä on hiuksenhieno. Kokemus on sisällöltään tiedollinen, kun taas elämys on emotionaalisesti rakentunut. (Komppula & Boxberg 2005, 27.) Kyseessä on kokijalleen ikimuistoinen ja merkittävä kokemus, joka voi aikaansaada tässä henkilökohtaisen muutoksen. Vaikka vieraille on mahdotonta luvata elämystä takuuvarmasti, tuotteeseen voidaan silti sisällyttää elementtejä, joiden avulla elämys todennäköisesti syntyy. (Tarssanen & Kylänen 2009, 11–12.)

Elämys koostuu kuudesta eri elementistä. Näitä ovat yksilöllisyys, aitous, tarina, moniaistisuus, kontrasti ja vuorovaikutus. Yksilöllisyydellä viitataan kokemuksen ainutlaatuisuuteen eli siihen, ettei vastaavaa kokemusta löydy muualta. Yksilöllinen kokemus on myös helposti personoitava ja asiakaslähtöinen, eli sen suurin tavoite on olla asiakkaan omien mieltymysten mukainen. (Tarssanen & Kylänen 2009, 12–14.)

Aitoudella tarkoitetaan tuotteen uskottavuutta, yksinkertaisimmillaan kyseessä on olemassa oleva ja todellinen alueen elämäntapa sekä kulttuuri. Tuotteen tulisi perustua sen tuottajien kulttuuriin ja olla uskottava, niin että he tuntevat sen luontevaksi osaksi omaa identiteettiään. Aitousen läheisesti liittyvä elementti eli tarina sitoo yhteen kaikki kokemuksen eri osat yhtenäisellä kertomuksella, jolloin siitä tulee tiivis sekä mukaansatempaava. Uskottava tarina antaa kokemukselle sosiaalisen merkityksen ja sisällön, joka houkuttelee asiakasta tunnetasolla. (Tarssanen & Kylänen 2009, 12–13.)

Elämyksellinen tuote on luonteeltaan myös moniaistillinen, eli kaikki sen aistiärsykkeet on suunniteltu noudattamaan valittua teemaa, jonka avulla ne tukevat tuotteen mukaansatempaavuutta. Onnistuneesti elämyksellinen tuote vaikuttaa kokijaan aistikokemusten lisäksi erilaisuuden ja eksoottisuuden kautta. Kokija kaipaa suurta kontrastia tämän arkielämän kokemusten ja uuden, tavallisesta poikkeavan elämyksen välillä. Tämä va-

pauttaa mielen näkemään ja kokemaan asioita uudelta kannalta ja vapaana arjen rajoituksista. (Tarssanen & Kylänen 2009, 13–14.)

Lopulta elämyksen täydentää onnistunut kommunikaatio ja vuorovaikutus oppaan tai muiden matkalaisten kanssa. Ryhmässä syntyvä yhtenäisyyden tunne tekee kokemuksesta erityisen, sillä elämys koetaan tällöin yhdessä, osana yhteisöä. Yhteisöllisyyteen liittyy myös tietoisuus siitä, että kokemus on yleisesti hyväksyttävä ja arvostettava. (Tarssanen & Kylänen 2009, 13–14.)

3.6 Eläimet elämyksen lähteenä

Amerikkalaisen biologin Edward Wilsonin (1984) ja erikoistutkija Katriina Soinin (2014, 57) mukaan ihmisellä on synnynnäinen taipumus kiinnittää huomionsa eläimiin ja elollisiin asioihin ja viehättyä niistä. Ihminen on oppinut syntymästään lähtien erottamaan elollisen ja elottoman toisistaan ja pyrkimään kosketukseen elollisen kanssa. Ihmiselle elolliset asiat ovat loppumattomasti kiinnostavammat kuin eloton materiaali.

Kotieläimet ovat kuuluneet ihmisten elämään vuosituhansia. Ihmisten ja eläinten vuorovaikutukseen liittyy paljon samanlaisia hyvinvointivaikutuksia kuin luonnossa oleskeluun. Eläinten läsnäoloon liittyy rauhoittavia vaikutuksia. Verenpaine laskee ja sydämensyke rauhoittuu. Eläintä silittäessä myös silittäjän sekä silitettävän hormonitaso muuttuu. Stressihormonin määrä laskee, endorfiinit nostavat hyvänolon tunnetta, oksitosiinitaso nousee lisäten onnellisuuden sekä sitoutumisen tunnetta ja dopamiinin erityksen lisääntyessä energiataso nousee. (Soini 2014, 57.)

Eläimiin liittyy myös hoidon, huolenpidon ja vastuunoton velvoitteita. Työ on kuitenkin palkitsevaa, sillä hyvin hoidetut, onnelliset eläimet ovat paras palkka. Eläinten parissa olemisella on monipuoliset vaikutukset ihmisten hyvinvointiin, joten eläimiä käytetään apuna erilaisissa terapiamuodoissa. Eläimillä on todettu olevan apua psyykkisissä sairauksissa, masennuksessa, ahdistuneisuudessa ja traumojen jälkitilojen hoidossa. (Soini 2014, 59.)

Lammaspaimenviikoilla läsnä olevista lampaista ja niiden suhteesta ihmisiin on tarjolla vähemmän tutkimustietoa kuin perinteisistä lemmikkieläimistä. Eläinlääketieteen tohtorin Isabelle Veissierin mukaan on kuitenkin ilmeistä, että lampaat kokevat tunteita yhtä voimakkaasti kuin kissat ja koiratkin. Lampaiden kanssa tekemisissä olleille on jo pitkään ollut selvää, että lampaat erottavat tutut ihmiset vieraista. Nyt tutkijat ovat kuitenkin selvittäneet, että tunnistamiseen riittävät pelkät kasvot, ja niitä lampaan muistiin mahtuu monia. Professori Keith Kendrickin mukaan tähänastisten tutkimusten mukaan lammas pystyy tunnistamaan vähintään viidenkymmenen lampaan ja vähintään kymmenen ihmisen kasvot. (Telkänranta 2005.)

Tutkiessaan lampaiden aivoalueiden aktiivisuutta, tutkijoille tarjoutui loistava mahdollisuus selvittää myös, miten lampaat kokevat meidät ihmiset. Kendrickin mukaan lampaiden katsoessa ihmisten kasvoja niiden aivoissa aktivoituivat samat hermoradat, joita ne käyttävät koirien tunnistamiseen. Tästä voidaan päätellä niiden kokevan ihmiset samanaikaisena mahdollisena uhkana kuin koirat. Tilanne kuitenkin muuttui, kun kuvassa olikin lampaalle tuttu hoitaja. Koiria tunnistavat hermoradat vaikenivat, ja niiden sijasta aktivoituivat ne osat, joiden avulla lampaat tunnistavat toisia lampaita. Lampaiden silmissä tuttu ja luotettava hoitaja oli siis ”yksi meistä”, eli ratkaisevasti erilainen kuin vieraat ihmiset. (Telkänranta 2005.)

3.7 Luonto ja elämyksellisyys

Nykyajan ihminen liikkuu yhä harvemmin luonnossa. Useimpien ihmisten arkiympäristö on kaupunkimainen, vaikka luonto on usein lähellä sielläkin. Erityisesti luontoelämyksiä joudutaan kuitenkin hakemaan sellaisilta alueilta, joiden luonto on mahdollisimman koskematonta. Positiiviseen luontoelämykseen kuuluvat usein kauniit erämaiset maisemat, hiljaisuus, kasvien ja eläimien kohtaamiseen liittyvät elämykset sekä oma rauha tai yhteisöllisyys. Ihmiset hakevat luonnosta fyysistä kunnon ylläpitämistä tai parantamista, henkistä hyvinvointia, henkilökohtaisen kasvun ja kehityksen edistämistä sekä tyytyväisyyttä elämään. (Hallikainen, Sievänen, Tuulentie & Tyrväinen 2015, 36.)

Yksi luonnon elämyksellisyyden tärkeimmistä edellytyksistä on hiljaisuus. Angerian, Jokelan ja Leinosen (2006, 37) mukaan luonnon hiljaisuus on kuitenkin eri asia kuin

äänettämyys. Luonnon hiljaisuuteen kuuluvat olennaisena osana sen luonnolliset äänet, kuten tuulen humina tai linnunlaulu. Samat hiljaiset rytmit toistuvat puron solinana sekä puiden havinana, jotka usein koetaan rauhoittavina. (Angeria, ym. 2006, 37.) Hiljaisuus voi olla luontokokemuksen osa, jolloin se luo tunnelman rauhasta ja riittävästä tilasta ympärillä. Hiljaisuuttakin on kaksi eri lajia: ulkoinen ja sisäinen hiljaisuus. Ulkoinen hiljaisuus käsittää ympäristön äänettämyyden, kun taas sisäinen hiljaisuus mielen tyyneyden, rauhallisuuden ja puhdistautumisen kokemukset. Ihminen pystyy saavuttamaan sisäinen rauhan löytäessään ulkoisesta ympäristöstä paikan, ajan tai tilan, joka mahdollistaa sen. Molemmat hiljaisuudet ovat siis yhteydessä toisiinsa. (Angeria, ym. 2006, 48.)

Sen sijaan epämiellyttävässä ääniympäristössä ihminen stressaantuu, mikä voi vaikuttaa sekä fyysiseen että psyykkiseen terveyteen negatiivisesti. Kuuloaisti on kuitenkin vain yksi keino kokea ympäröivää aistimaisemaa. Myös erilaiset tuoksut, värit ja materiaalit auttavat meitä hahmottamaan ympäristömme luonnetta. Tutkimusten mukaan mielekäs aistiympäristö on salaperäinen ja mielenkiintoinen, joka virittää mielen tutkimaan ja aistit herkistymään. Luonnon aistimaisemaa, josta on poistettu kaikki negatiiviset aistiärsykkeet, voidaan verrata mielipaikkaan, jonne hakeudutaan keräämään voimia ja tuntemaan turvallisuuden tunnetta. Mielipaikka tuottaa havainnoijalle hyvinvoinnin elämyksiä sekä rentouttaa samalla vapauttaen arjen huolista. (Angeria, ym. 2006, 36–38.)

Luontoelämyksiin voi liittyä myös kielteisiä tuntemuksia. Tällaisia voivat olla esimerkiksi pelon tai vieraantuneisuuden tunteet synkässä erämaametsässä, pitkällä vaelluksella koettu väsymys tai vaativien ilmasto- tai maasto-olosuhteiden aikaansaama uupumus. Tällaiset kielteiset tuntemukset voivat kuitenkin olla ihmiselle hyvin arvokkaita ja tavoiteltavia kokemuksia. Retken jälkeisessä muistelussa ne sulautuvat osaksi elämyksen kokonaisuutta. (Hallikainen ym. 2015, 40–41.)

3.8 Metsähallituksen luontopalvelut sekä lammaspaimenviikot

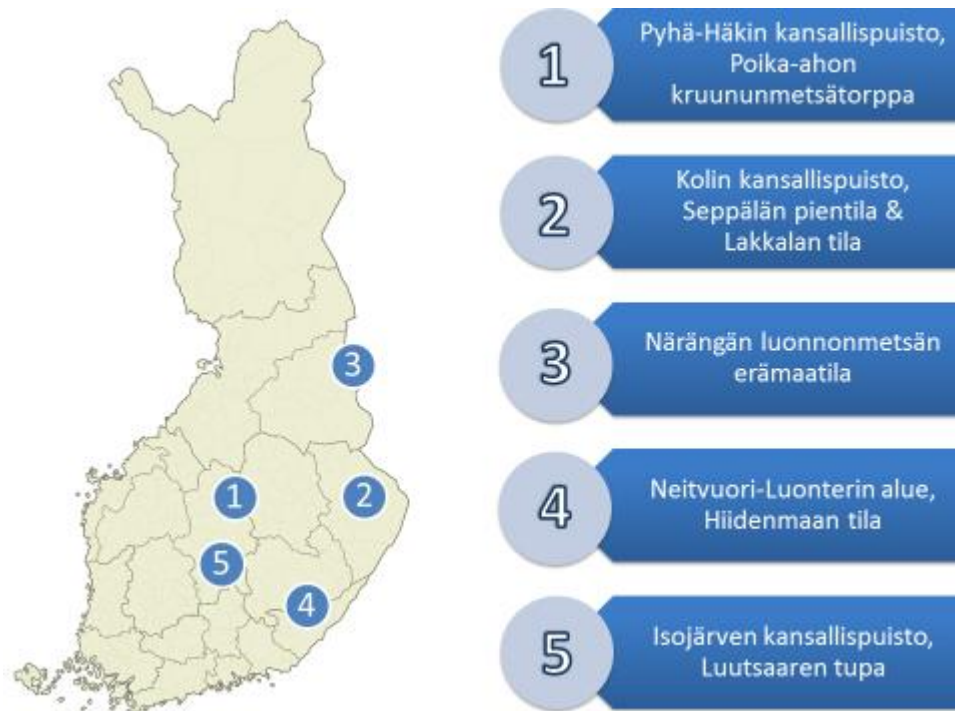
Metsähallitus on valtion liikelaitos, joka tuottaa luonnonvara-alan palveluita valtion maa- ja vesialueiden asiantuntevaan käyttöön perustuen. Luontopalvelut hoitaa Metsä-

hallituksen julkisia hallintotehtäviä. Luontopalvelujen tehtävänä on hoitaa valtion maita, jotka on varattu luonnonsuojelun sekä retkeilyn tarkoituksiin, sekä tuottaa niille retkeilypalveluja. Metsähallitus ylläpitää ja huoltaa siis muun muassa ulkoilureittejä, tulente-kopaikkoja sekä autio- ja varaustupia. Kaikki Suomen kansallispuistot, luonnonpuistot, valtion retkeilyalueet sekä suurin osa Suomen vesialueista ovat Metsähallituksen luontopalveluiden hoidossa. Luontopalvelut vastaa myös muun muassa uhanalaisten lajien suojelusta, erävalvonnasta sekä valtionmaiden kala-, riista- ja saaliskantojen seurannas-ta. (Metsähallitus 2015.) Luontopalveluiden toiminnan tavoitteena on vaalia Suomen luontoa, lisätä ympäristötietoisuutta, tarjota hyvät peruspalvelut ulkoiluun ja eränkän-tyyn sekä luoda hyvät edellytykset luontomatkailuyritysten toiminnalle (Metsähallitus 2016).

Luontopalvelut on verkottunut laajasti kaikkialle Suomeen ja sen kumppaniverkoston kuuluu sekä yrityksiä, järjestöjä ja valtionhallintoa. Vaikka Metsähallituksen luontopalveluiden toiminta rahoitetaan pääasiallisesti valtion budjettivaroin, esimerkiksi hankerahoituksen avulla luontopalvelut saavat kumppaneidensa kanssa paljon aikaa. (Luon-ton 2016.) Vuonna 2014 käynnissä oli n. 100 eri hanketta, jotka pyrkivät muun muassa edistämään luonnonsuojelua sekä luontomatkailua (Metsähallitus 2014). Metsähallituk-sella on yhteistyösopimuksia useiden eri tahojen kanssa kansallispuistossa tarjottavista palveluista, ja kaikki nämä yhteistyötahot ovat lupautuneet toteuttamaan kestävän luon-tomatkailun periaatteita toimiessaan kansallispuistossa (Metsähallitus 2016).

Metsähallitus on jo vuodesta 2007 saakka järjestänyt lammaspaimenviikkoja, jotka an-tavat kiireettömästä maalaiselämästä ja lampaiden hoivaamisesta kiinnostuneille ihmi-sille mahdollisuuden kokea viikon lammaspaimenena. Kansallispuistoissa ja suojelualu-eilla ympäri Suomen sijaitsevia paimennuskohteita oli vuonna 2015 yhteensä 6 kappa-letta. Kohteet sijaitsivat Isojärven kansallispuistossa Keski-Suomessa, Neitvuori-Luonterin alueella Etelä-Savossa, Närängän luonnonmetsässä Pohjois-Pohjanmaalla, Pyhä-Häkin kansallispuistossa Keski-Suomessa sekä kaksi kohteista Kolin kansallis-puistossa Pohjois-Karjalassa (Kuvio 1). Paimenen päivittäisiin askareisiin kuuluvat lampaiden yleiskunnon seuraaminen, juomaveden vaihtaminen ja eläinten siirto syödyl-tä laidunlohkolta seuraavalle. Lampaat tulee myös laskea päivittäin, jotta mahdollisilta karkulaisilta säästytään. Aiempaa kokemusta lampaiden hoidosta ei tarvita, sillä Metsä-

hallituksen luontopalveluiden henkilökunta perehdyttää kaikki uudet paimenet. (Luontoon 2016.)

Kuvio 1. Vuoden 2015 lammaspaimenkohteet (mukaiillen Luontoon).

Kunkin lammaspaimenen kanssa solmitaan viikon mittainen lammaspaimensopimus. Paimenviikko on paimenelle maksullinen ja sen hinta vaihtelee 350–400 euroon. Lammaspaimenviikoista näin saadut tulot Metsähallitus käyttää luonnonhoidon kustannuksiin sekä tilojen ylläpitoon. Paimenviikon hintaan sisältyy myös majoitus. Esimerkiksi Kolin kansallispuistossa paimenet saavat käyttöönsä Seppälän pientilan, jonka pihapiiristä löytyvät myös savusauna ja nuotiopaikka. (Luontoon 2016.) Majoitustilat ovat alkeelliset, sillä paimentuvissa ei ole sähköä eikä juoksevaa vettä. Tuvat ovat nostalgisesti, mutta yksinkertaisesti kalustettuja sekä pihapiirit vaatimattomia. Myös saunaan tulee kantaa vesi itse järvestä.

Lammaspaimenviikkojen on havaittu kasvattavan suosiotaan vuosi vuodelta. Vuonna 2015 eli tutkimukseni toteutusvuonna hakemusten määrä vuoden 2016 lammaspaimenviikoille nelinkertaistui edellisvuoteen nähden. Arvonnan kautta toteutetussa jaossa oli yhteensä 113 paimennuspaikkaa eri puolilla Suomea. Hakemuksia saapui siihen nähden

ennätyselliset 3621 kappaletta, eli yhteensä 2718 kappaletta enemmän kuin vuonna 2015. (Luontoon 2016.)

4 Aikaisemmat tutkimukset

Tutkimuksia, pro graduja ja opinnäytetöitä matkailusta ja luonnosta on julkaistu runsaasti. Tähän opinnäytetyöhön valikoitui kaksi tutkimusta sekä yksi opinnäytetyö, joista löytyi kosketuspintaa valitsemaani aiheeseen. Näistä ensimmäinen, Metsähallituksen luontopalveluiden tutkimus vuodelta 2014, kertoo luonnon vaikutuksesta ihmisen hyvinvointiin. Aiheeni kannalta hyödylliseksi koin myös Tanja Honkasen pro gradu – tutkielman, joka käsittelee ihmisten ja eläinten välistä suhdetta. Kestävän kehityksen näkökulmaa haen Eveliina Inkisen opinnäytetyöstä, jossa tutkittiin Kolin matkailijoiden näkemyksiä kestävään matkailuun.

Metsähallituksen luontopalvelut on julkaissut vuonna 2014 tutkimuksen, joka on nimeltään ”Terveyttä ja hyvinvointia kansallispuistoista – Tutkimus kävijöiden kokemista vaikutuksista”. Tutkimuksessa oli mukana neljä kansallispuistoa: Kurjenrahka, Repovesi, Patvinsuo ja Kevo. Tämä on ensimmäinen suomalainen tutkimus, jossa on tutkittu näillä luonnonsuojelualueilla käyneiden ihmisten kokemaa vaikutusta fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin. Tutkimusaineisto kerättiin kaksivaiheisena kyselyinä, maastokyselynä sekä myöhemmin syvällisempänä Internetin kautta toteutettuna kyselynä. (Aarnio, Erkkonen, Kaikkonen, Kajala, Korpelainen & Virkkunen 2014, 12–15.)

Tutkimuksen tuloksina havaittiin, että puistoissa käynti vaikuttaa positiivisesti mielialaan sekä psyykkiseen hyvinvointiin, ja että käynti koettiin elvyttävänä. Puistossa viiptymisen pituudella oli myös vaikutusta siihen, kuinka kauan positiiviset vaikutukset kestivät. Mitä pidempään puistossa viivytettiin, sitä kauemmin positiiviset vaikutukset kestivät matkan jälkeenkin. Naiset kokivat miehiä useimmin psyykkisen ja fyysisen hyvinvoinnin lisääntymisen käynnin yhteydessä. Psyykkistä hyvinvoinnin lisääntymistä kokivat erityisesti ne henkilöt, jotka yöpyivät matkan aikana. Fyysisen hyvinvoinnin

lisääntymistä kokivat puolestaan henkilöt, jotka olivat normaalipainoisia, hyväkuntoisia ja kulkivat pitkiä lenkkejä sekä yöpyivät puistossa. (Aarnio ym. 2014, 18–19.)

Ryhmässä liikkuminen antoi kaksinkertaisen todennäköisyyden saada myönteisiä vaikutuksia sosiaaliseen hyvinvointiin. Aikuiset arvioivat alle 15-vuotiaiden lasten kokemuksia, sen mukaan lapset nauttivat luonnossa olemisesta ja yhdessäolosta. Lapset tunsivat liikkumisen riemua, oppivat uusia asioita ja saivat myönteisiä kokemuksia itsensä toteuttamisesta ja luovuuden kehittämisestä. (Aarnio ym. 2014, 19.)

Eri ikäryhmät kokevat luontoympäristön vaikutukset hieman eri tavoin, kaikkein myönteisimmät kokemukset olivat 26–50 -vuotiailla. Tutkimuksessa selvisi, että ikääntyneiden sekä lasten ja nuorten tarpeisiin tulisi kiinnittää enemmän huomioita. Varsinkin nuoret ovat haasteellinen kohderyhmä. Suojelualueet kuitenkin tarjoaisivat elämykselliset puitteet lasten ja nuorten aktivoimiseksi. Jatkossa tulisi kehittää tämän kohderyhmän huomioimista ja osallistamista, kun suunnitellaan heille virkistyspalveluita. Vetovoimainen luonto ei yksin riitä, vaan tarvitaan monipuolisia palveluita, jotta ihmiset voivat kokea turvallisia, tasapuolisia ja helposti saavutettavia luontoelämyksiä. Näillä palveluilla voidaan kustannustehokkaasti edistää ihmisten hyvinvointia ja samalla ne mahdollistavat uudenlaisten liiketoimintojen kehittämisen suojelualueille. (Aarnio ym. 2014, 39–41.)

Tampereen yliopistossa Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikössä Tanja Honkanen on tehnyt pro gradu- tutkielman vuonna 2013. Tutkimuksen tarkoituksena oli lisätä tietoutta eläimen ja ihmisen välisen suhteen luonteesta ja sen koetuista hyvinvointivaikutuksista sekä merkityksestä elämäntyytyväisyyteen. Tutkimukseen osallistui 708 tärkeän eläinsuhteen omaavaa tai omannutta ihmistä. Osallistuneilla oli eläinsuhde joko kissaan, koiraan tai hevoseen. (Honkanen 2013, 72–73.)

Tulosten mukaan ihmiset voivat luoda läheisiä suhteita eläimiin ja kokea syvää kiintymystä eläimiä kohtaan. Vastauksista kuvastui ihmisten ja eläinten välisen suhteen monimuotoisuus - yhdessäolo eläimen kanssa voi tarjota ihmiselle niin psyykkisen, fyysisen kuin sosiaalisen ulottuvuuden kokemuksia. Suurimpaan merkitykseen nousi psyykkisen hyvinvoinnin lisääntyminen. Yhdessäolo eläimen kanssa koettiin rentouttavaksi, elvyttäväksi ja tasapainottavaksi. Fyysinen hyvinvointi lisääntyi liikunnan myötä, kunto

kohosi ja elämäntavat paranivat. Eläin vaikutti myös sosiaaliseen hyvinvointiin edistämällä ihmissuhteita. (Honkanen 2013, 88.)

Tutkimuksesta kävi ilmi, että eläinten koettiin tuovat ihmisten elämään lisää iloa, onnistumisen kokemuksia ja monenlaisia myönteisiä elämyksiä. Eläimistä huolehtimisen ja vastuunkannon on todettu opettaneen ihmisille muun muassa vastuuntuntoa, huolehtimista ja huolenpitoa. Merkittäväksi osoittautuivat myös asiat, joita ihmisen ja eläimen välisen suhteen koettiin tarjoavan ihmissuhteita enemmän: ehdotonta rakkautta ja hyväksyntää sekä moraalisia perushyveitä, kuten rehellisyyttä, aitoutta, luotettavuutta, uskollisuutta ja pyyteettömyyttä. Tutkimus osoitti ihmisen ja eläimen välisen suhteen tärkeyden ja sen merkityksestä ihmisen arkisen hyvinvoinnin tukemisessa. (Honkanen 2013, 86–92.)

Matkailijoiden kokemuksia ja mielikuvia kestävästä matkailusta Kolin alueella on selvittänyt Eveliina Inkinen opinnäytetyössään vuonna 2016. Tutkimuksessa selvitettiin, kuinka Kolin alueella matkailevat suomalaiset kokivat kestävä matkailun ja millaisia mielikuvia se herätti. Opinnäytetyössä tutkittiin myös, ohjasiko kestävä matkailu kuluttajakäyttäytymistä. (Inkinen 2016, 5.)

Tutkimuksessa selvisi, että kestävä matkailu oli matkailijoille jollakin tavoin tuttu ja usein se liitettiin ekologisuuteen. Vastauksissa mainittiin ympäristöystävällisyys, luonnonsuojelu, luonnon kunnioittaminen ja puhtaus sekä saasteettomuus. Vastauksista kävi ilmi, että luontoarvot ovat matkailijoille tärkeitä, erityisesti ekologiseen näkökulmaan haluttiin kiinnittää huomiota. Matkailijat halusivat myös lomallaan toimia ekologisesti kestävästi, kuten lajitella jätteensä sekä säästää energiaa ja vettä. (Inkinen 2016, 37–39.)

Luontoon liittyvät aktiviteetit miellettiin usein kestäväksi matkailutuotteeksi; vastauksissa esiin nousivat luontopolut ja retkeilyreitit. Tutkimuksen kysely tehtiin Kolin alueella, joten vastaajat pohtivat kestävä matkailua nimenomaan luontomatkailun ja kansallispuiston näkökulmasta. Kestävä matkailutuotteen tunnusmerkiksi nousivat kotimaisuus, monipuolisuus, laadukkuus, edullisuus sekä paikallisuus ja elämyksellisyys. Kestävä matkailun taloudellinen näkökulma nousi esille ainoastaan, kun vastauksissa viitattiin paikallisväestön työllistymiseen, matkailutoiminnan tuomiin uusiin työpaikoihin (Inkinen 2016, 37–39).

Sosiokulttuurinen näkökulma puolestaan nousi vahvasti esille. Sen vaikutuksista ollaan tietoisia, mutta niitä ei vielä osata liittää kuuluvaksi kestävän matkailun käsitteen alle. Sosiokulttuurisista arvoista tärkeimmäksi matkailijat nimesivät paikallisuuden. Paikallinen ruoka ja kulttuuri sekä paikallisten ihmisten hyvinvointi nähtiin tärkeänä osana kestävää matkailua. Lähes kaikki kyselyyn vastanneet olivat kiinnostuneita paikallisesta kulttuurista ja perinteistä. He myös halusivat jakaa kokemukset ja näkemykset toisten matkailijoiden kanssa. Vastanneista yli puolet suosivat paikallisia palveluita ja tuotteita. Paikallisesti tuotetuista ja paikallista kulttuuria ilmentävistä tuotteista ja palveluista oli tiin myös valmiita maksamaan enemmän. Tulokset osoittavat, että kestävästä kehityksestä ollaan kiinnostuneita ja sitä halutaan edistää omalla toiminnalla. (Inkinen 2016, 42–43.)

5 Tutkimuksen toteutus

Opinnäytetyö tehtiin toimeksiantona, joten tutkimusmenetelmän käyttö sovittiin yhdessä toimeksiantajan kanssa. Tutkimusmenetelmäksi valikoitui survey-kysely. Kyseisellä menetelmällä tarkoitetaan sellaisia kyselyn ja haastattelun muotoja, joissa aineistoa kerätään standardoidusti ja joissa kohdehenkilöt muodostavat otoksen tietystä kohdejoukosta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2011, 193.) Kyseessä oli myös kokonaistutkimus, sillä kysely lähetettiin kaikille vuoden 2015 lammasviikoille osallistuneille. Kyselylomake oli rakenteeltaan osittain strukturoitu ja koostui useista taustatieto- ja monivalintakysymyksistä, sekamuotoisista kysymyksistä sekä avoimista kysymyksistä. Mieli-pidevääntämien asteikkona käytetään Likertin asteikkoa, jossa vaihtoehdot muodostavat joko nousevan tai laskevan skaalan. (Hirsjärvi ym. 2011, 200.)

Kysely toteutettiin Kyselynetti –sivuston sähköisellä kyselylomakkeella (Liite 1). Linkki kyselyyn lähetettiin sähköpostitse Metsähallituksen edustajan puolesta 81 vastaanottajalle eli kaikille vuoden 2015 lammaspaimenille. Kysely oli avoinna kuukauden verran, joulukuun 2015 puolivälistä tammikuun 2016 puoliväliin. Kyselyyn ehti vastata yhteensä 53 paimenta eli yli puolet kohdejoukosta. Kaiken kaikkiaan vastaajia oli 55, mutta kaksi heistä vastasi vain yhteen kysymykseen, eivätkä he näin ollen suorittaneet

kyselyä loppuun asti. Lomakkeella tiedusteltiin vastaajien taustatietoja sekä kartoitettiin heidän tyytyväisyyttään ja kokemuksiaan viikon ajalta. Vastaajat saivat antaa palvelulle myös vapaasti palautetta sekä kehitysehdotuksia.

Aloitin kyselyn työstämisen luomalla sille pohjan, jonka myöhemmin muokkasin toimeksiantajani sekä ohjaavan opettajani palautteen perusteella viimeisteltyyn muotoon. Saatuani valmiiksi kyselyn raakaversioon lähetin sen toimeksiantajalleni saadakseni Metsähallituksen palautteen. Tässä vaiheessa lisäsimme kyselyyn muutamia kysymyksiä sekä luokitteluita, jotka tulivat suoraan Metsähallituksen aikaisemmin tehdyistä kävijätutkimuksista. Seuraavana palautetta kyselystä antoi ohjaava opettajani, jonka kanssa hienosäädimme kysymysten asettelua ja kieliasua. Tässä vaiheessa kysely saavutti lopullisen muotonsa, ja toimeksiantajani hyväksynnän sekä useiden testivastausten jälkeen kysely lähetettiin sen vastaanottajille.

Käytin tutkimuksessa sekä kvalitatiivista että kvantitatiivista tutkimusotetta. Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus auttaa ymmärtämään tutkimuskohdetta sekä sen käyttäytymisen syitä tarkan analysoinnin keinoin (Heikkilä 2004, 16). Tutkimukseni yhtenä tavoitteena on saavuttaa pintaa syvempi ymmärrys ilmiöstä, johon lukujen ja niiden välisten systemaattisten, tilastollisten yhteyksien kautta päätelmiä tekevä kvantitatiivinen analyysi (Alasuutari 2011, 34.) ei siis yksinään täysin sovellu. Analyysi sisältää silti runsaasti myös kvantifiointeja, joilla pyritään selittämään eri asioiden välisiä riippuvuuksia sekä tutkittavassa ilmiössä tapahtuneita muutoksia (Heikkilä 2004, 16).

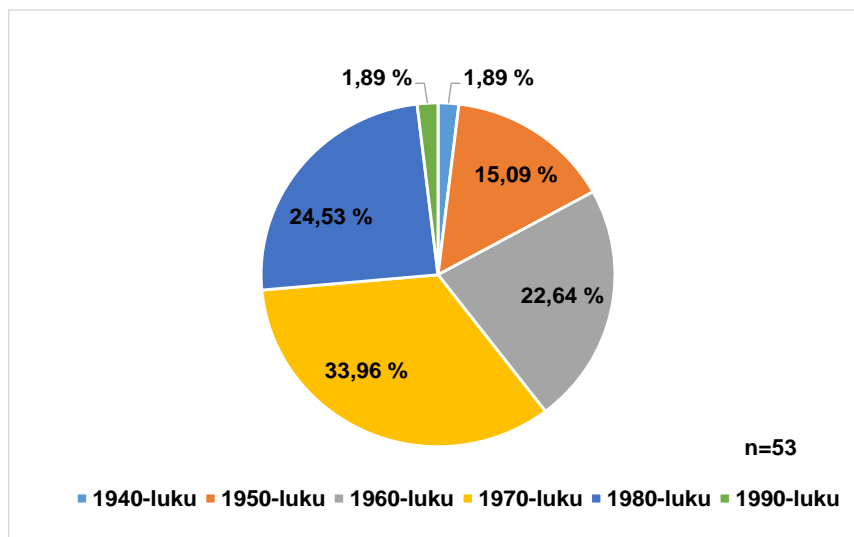
Kyselyn vastausajan umpeuduttua, kävin rauhassa läpi kaikki saapuneet vastaukset. Olin vuoden 2016 helmikuussa mukana Metsähallituksen lammaspaimenviikkojen valtakunnallisessa kokouksessa, jonne kasasin vastauksista nopeasti kattavan tiivistelmän. Kokouksessa esittelin tulokset eri paimenkohteiden vastuuhenkilöille. Avointen kysymysten vastaukset vaativat hieman lisää pohdintaa, jotta ne saattoi muuttaa helposti ymmärrettävään ja yleistettävään muotoon. Lähdin tulkitsemaan vastauksia valitsemalla tietyn määrän teemoja, joiden alle kommentit saattoi lajitella. Vastauksien ryhmittely ja ajatuskarttojen laatiminen auttoivat jäsentämään saapunutta palautetta.

6 Paimenten taustatiedot ja kuluttajakäyttäytyminen

6.1 Taustatiedot

Kyselyyn vastasi yhteensä 53 paimenta, eli yli puolet kohdejoukosta. Kysely aloitettiin vastaajien taustatietojen kartoituksella, joka sisälsi kysymyksiä liittyen ikään, sukupuoleen, kotipaikkakuntaan, koulutukseen sekä elämäntilanteeseen.

Vastauksista selvisi kyselyyn vastanneiden kokonaismäärästä valtaosan olleen naisia, eli yhteensä 81,1 %. Miesten osuus vastaajista oli 18,9 %. Tämä viittaisi siihen, että myös paimenista suurin osa on naisia. Prosenttiosuuksiin saattaa kuitenkin osin vaikuttaa myös se, että naiset ovat tunnetusti aktiivisempia vastaamaan erilaisiin kyselyihin. (Kuvio 2.)

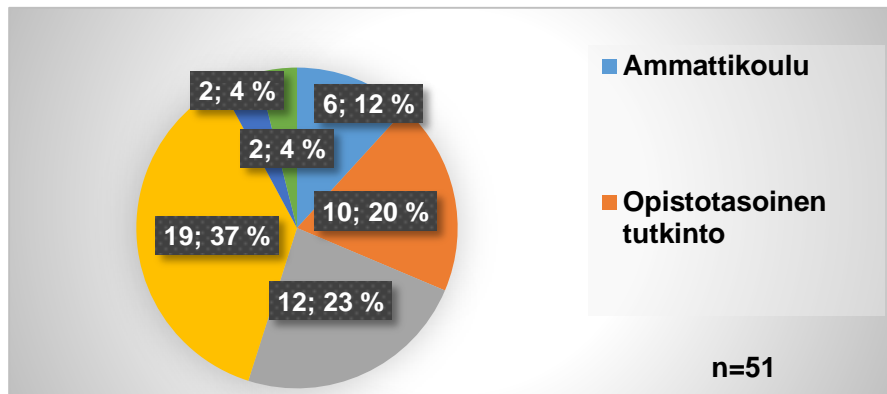
Kuvio 2. Vastaajien ikärakenne.

Vastaajien ikärakenne oli vaihteleva. Suurimmaksi ikäryhmäksi nousivat 1970-luvulla syntyneet, eli 37–46-vuotiaat. Seuraavaksi eniten vastauksia saapui 1980-luvulla syntyneiltä eli 27–36-vuotiailta sekä 1960-luvulla syntyneiltä eli 47–56-vuotiailta vastaajilta. Tuloksista voisi siis päätellä lammaspaimenviikoilla kävijöiden tyypilliseksi ikähaarukaksi 27–56-vuotiaat. Tulosten häntäpäähän jäivät sekä joukon nuorimmat, että van-

himmat, eli 1940- ja 1990-luvuilla syntyneet. Molempien osuudet vastaajista jäivät alle kahteen prosenttiin. Aarnio ym. (2014) tutkimuksen mukaan, eri ikäryhmät kokevat luontoympäristön vaikutukset hieman eri tavoin. Kaikkein myönteisimmät kokemukset olivat 26–50 –vuotiailla. Tutkimuksessa selvisi myös, että ikääntyneiden sekä nuorten tarpeisiin tulisi kiinnittää enemmän huomiota virkistyspalveluita suunnitellessa. Aarnion tutkimusta tarkastellessa vaikuttaisi siltä, että juuri luonnosta myönteisimmät kokemukset saaneet ikäluokat olivat enemmistöä myös lammaspaimenviikkojen kävijöiden keskuudessa.

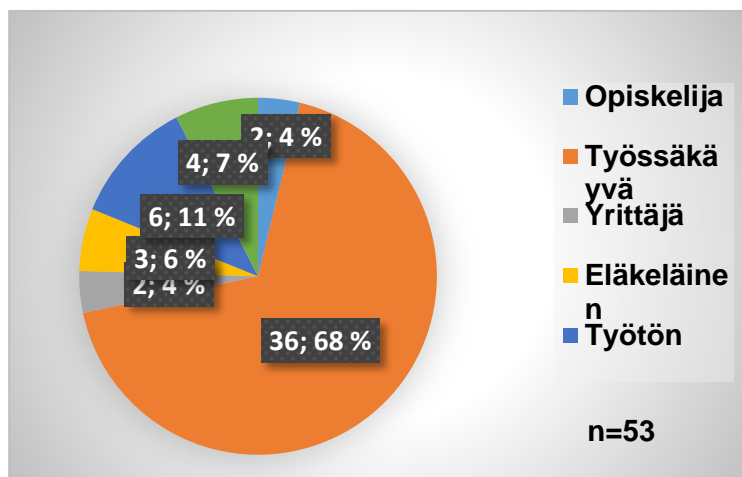
Yli puolet kyselyyn vastanneista olivat kotoisin Etelä-Suomesta, joista suuri osa pääkaupunkiseudulta. Ainoat Suomen pohjoisista osista kotoisin olleet vastaajat tulivat Oulun seudulta, heitä oli vastaajista kuusi prosenttia. Lapista vastaajia ei ollut lainkaan. Länsi-Suomen prosenttiosuus vastaajista oli 28 %, eli runsaasti suurempi kuin Itä-Suomen 8 %. Vastauksissa on havaittavissa selkeä jako maan eteläisten ja pohjoisten osien välillä. Vaikka Suomessa maaseudun ja luonnon ajatellaan olevan lähellä, asuipa ihminen millä suunnalla maata tahansa, voisi tuloksista päätellä etelässä asuvilla olevan selkeästi suurempi tarve hakeutua luonnon pariin. Erityisesti vastausten joukosta erottui pääkaupunkiseudulta tulevien määrä, joka oli suhteessa reippaasti muita kaupunkeja suurempi. Yhtenä syynä tälle erolle on kuitenkin myös se, että pääkaupunkiseudulla asuu keskimääräistä enemmän ihmisiä verrattuna muuhun Suomeen.

Paimenten koulutustasoa kartoittaneen kysymyksen tulosten perusteella suurimmalla osalla paimenista on joko ylempi tai alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto, josta voidaan päätellä paimenten koulutustason olleen pääasiassa korkea. Vähemmistöön jäivät ammattikoulun suorittaneet sekä vastaajat, joilla ei ollut lainkaan ammatillista koulutusta. Osa vastaajista ei osannut luokitella itseään yhteenkään annetuista kategorioista, vaan valitsi vaihtoehdon ”Muu”. (Kuvio 3.)

Kuvio 3. Vastaajien koulutustaso.

Vastaajista valtaosa eli lähes 70 % oli työssäkäyviä. Seuraavaksi suurin ryhmä olivat työttömät. Loput vastaajista jakautuivat tasaisesti seuraaviin vaihtoehtoihin: Opiskelijat 4 %, yrittäjät 4 %, eläkeläiset 6 %. Loput 7 % eivät osanneet luokitella itseään mihinkään edellä mainituista. (Kuvio 4.) Tähän kategoriaan itsensä luokittelevat ne, jotka olivat paimennushetkellä esimerkiksi kotiäiteinä tai freelancetyössä.

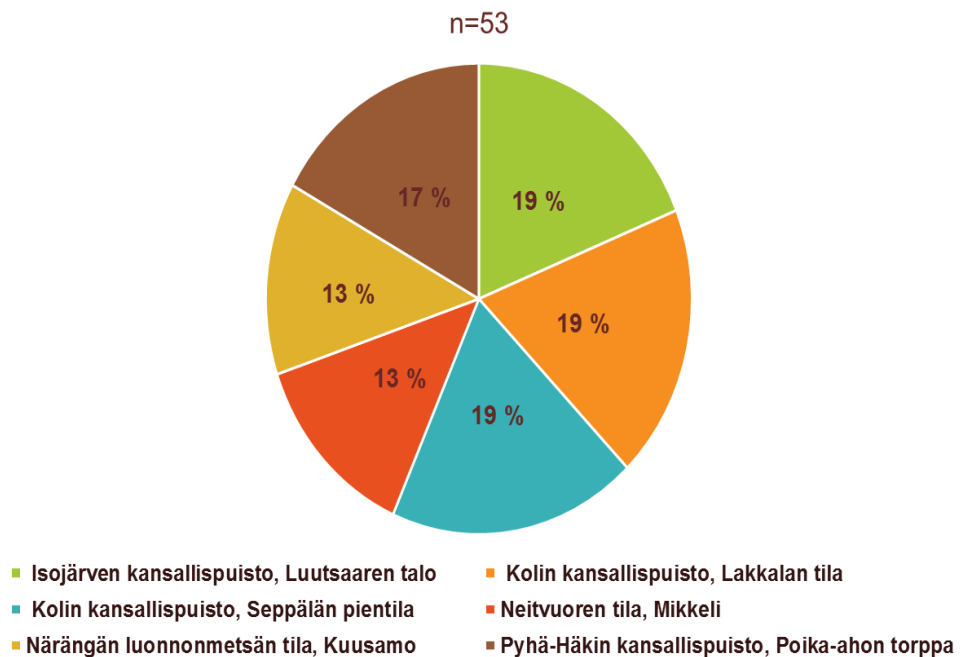

Kuvio 4. Vastaajien pääasiallinen toiminta.

Kyselyssä tiedusteltiin myös, missä paikassa vastaajat olivat vuonna 2015 olleet paimena. Vastaukset jakautuivat tasaisesti, jolloin jokaista paimennuspaikkaa kohden löytyi kattava määrä vastaajia. Eniten vastaajia oli ollut paimentamassa Isojärven kansallis-

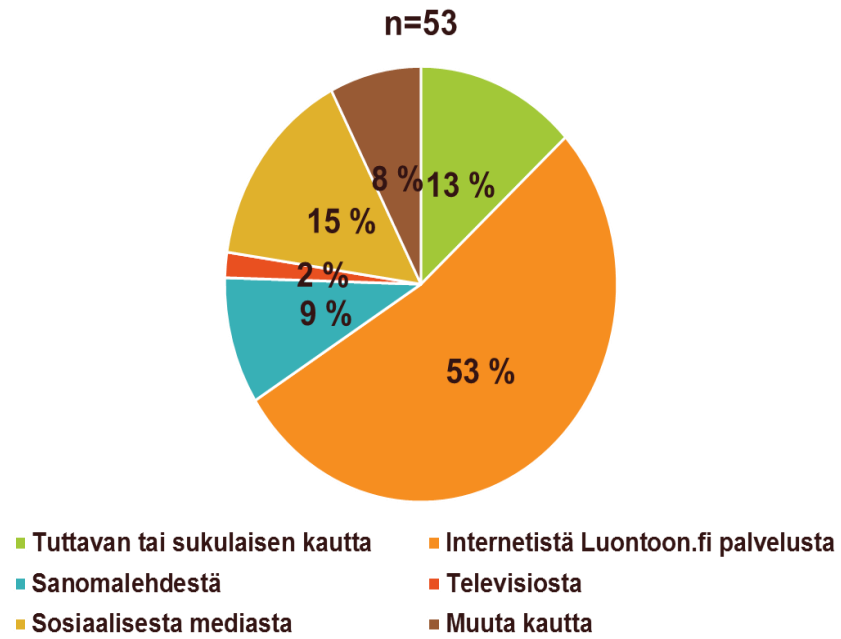

puistossa, Neitvuoren tilalla Mikkelissä sekä Kolin kansallispuiston Seppälän tilalla. Seuraavaksi eniten vastauksia tuli Pyhä-Häkin kansallispuistossa paimentaneilta. ”Häntäpäässä” olivat Kolin kansallispuiston Lakkalan tilalla sekä Närängän luonnonmetsäntilalla paimentaneet. (Kuvio 5.)

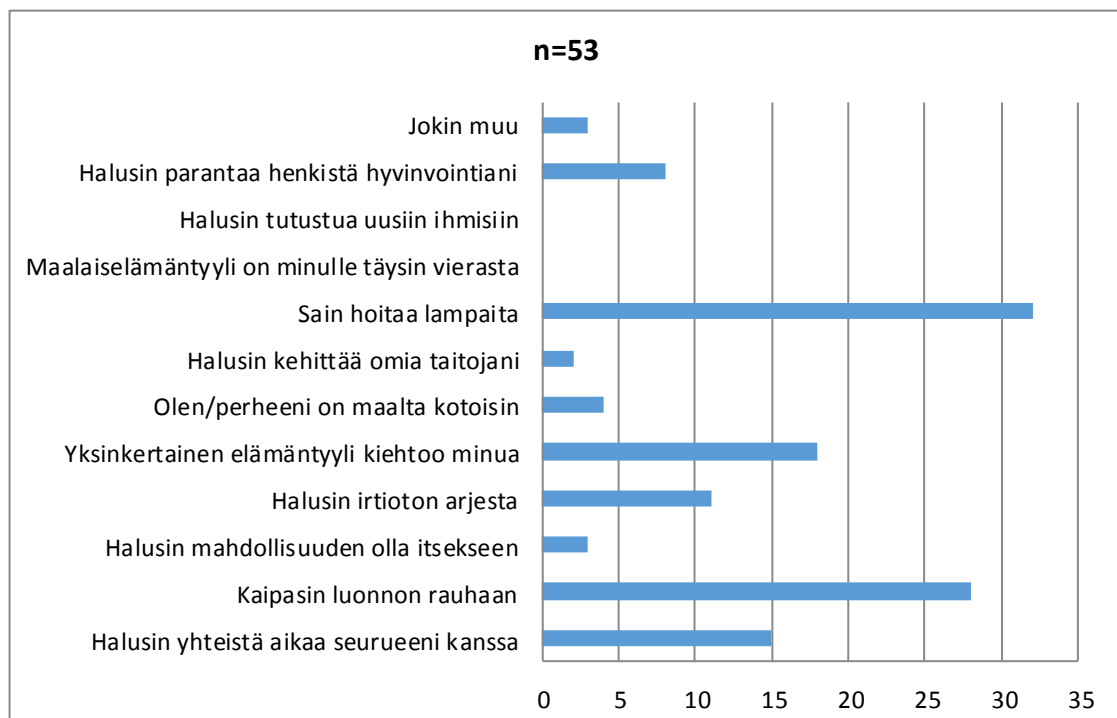
Kuvio 5. Paimennuspaikat.

Yli puolet vastaajista sai tiedon lammaspaimenviikoista Metsähallituksen ylläpitämän Luontoon.fi -palvelun kautta. Kyseisellä sivustolla julkaistaan ajankohtaista tietoa Metsähallituksen retkikohteiden sekä kansallispuistojen palveluista, joten kyseessä on luonnollisesti runsas tiedonlähde myös lammaspaimenviikoista. Myös kyselyn toiseksi suosituin tiedotuskanava eli sosiaalinen media oli Internet-painotteinen. Sosiaalisen median kuten Facebookin ja Twitterin kautta viikoista kuuli 15 % vastaajista. Perinteisin viestintäkeinoin kuten television sekä sanomalehden avulla tiedon saaneet olivat vähemmistössä. Puskaradion eli tuttavien ja sukulaisten kautta kulkenut tieto oli tavoittanut 13 % vastaajista. (Kuvio 6.)

Kuvio 6. Tiedonsaanti.

Yhden kysymyksen tarkoituksena oli kartoittaa paimeneksi lähtijöiden motivaatiotekijöitä. Vastaajat saivat valita annetuista vaihtoehdoista yhden tai useamman syyn sille, miksi lähtivät mukaan lammaspaimenviikoille. Selkeästi suosituimmaksi vaihtoehdoksi nousivat lampaat sekä niiden hoito, mikä viittaisi niiden olevan hyvin tärkeä elementti viikkojen vetovoiman kannalta. (Kuvio 7.)

Kuvio 7. Vastaajien motivaatiotekijät.

Myös luonnon rauha, yksinkertainen elämäntyyli sekä yhdessä vietetty aika seurueen kanssa olivat monille syitä lähteä paimeneksi. Sen sijaan uusien ihmisten tapaamista tai maalaiselämäntyyliin ensimmäistä kertaa tutustumista ei valinnut vastaajista kukaan.

6.2 Kuluttajakäyttäytyminen

Vastaajia pyydettiin kyselyssä kertomaan, käyttivätkö he paimenviikkonsa aikana muita alueen palveluita. Kysymykseen vastasi yhteensä 53 vastaajaa. Heistä 32 vastaajaa eli 60,4 % prosenttia vastasi käyttäneensä myös muita alueen palveluita, kun taas 21 vastaajaa eli 39,6 %, kertoi ettei ollut käyttänyt ylimääräisiä palveluita. Mikäli vastaaja kertoi käyttäneensä muita palveluita, häntä pyydettiin tarkentamaan, millaisia palveluita he olivat käyttäneet.

Yleisin palvelu jota viikon aikana käytettiin, oli päivittäistavarakauppa, josta lähdettiin hakemaan ruokatarpeita sekä muita arjen hyödykkeitä. Palveluita käyttäneistä 32 vastaajasta jopa 26 eli yhteensä 81 % vastasi käyttäneensä kauppapalveluita viikkonsa aikana. Kauppapalveluita käyttäneiden osuus kaikista kyselyyn vastanneista on siis 49 %, eli lähes puolet kaikista vastaajista. Seuraavaksi yleisimpiä olivat kahvila- ja ravintolapalvelut. Niitä kertoi käyttäneensä 32 vastaajasta 19, eli yhteensä 59 % kaikista palveluita viikkonsa aikana käyttäneistä. Kaikista kyselyyn vastanneista kahvila- ja ravintolapalveluita käyttäneiden osuus oli näin ollen yhteensä 35 %.

Erilaisten kauppa- ja ravintolapalveluiden jälkeen suosituimmaksi palveluksi nousivat erilaiset paikalliset käyntikohteet ja nähtävyydet kuten luontokeskukset, kirkot, luontopolut sekä suurpetokeskukset. Näitä palveluita kertoi käyttäneensä 12 palveluita käyttäneistä vastaajista, eli yhteensä 37 %. Osuus kaikista kyselyyn vastanneista paimenista on 22 %. Erityismaininnan ansaitsevat erityisesti luontokeskukset ja niiden palvelut, sillä niiden käyttöön viitattiin useissa eri vastauksissa. Karsittuani annetuista vastauksista suosituimmat, jäivät jäljellä suhteellisen pieniä vastausprosentteja keränneet vaihtoehdot kuten huoltoasema-, kylpylä- sekä erilaiset vuokrauspalvelut. Jokainen näistä

vaihtoehtoista mainittiin vastauksissa yhteensä kolme kertaa, joten niiden prosentit kaikista palveluita käyttäneistä ovat 0,09 %, ja kaikista kyselyyn vastanneista 0,05 %.

Seuraavassa kysymyksessä tiedusteltiin, ovatko paimenet käyttäneet rahaa matkaansa liittyviin erilaisiin menoihin kohteella tai sen lähialueilla. Kysymykseen vastasi yhteensä 52 vastaajaa. Heistä 49 vastaajaa eli 94,2 % vastasi käyttäneensä rahaa, ja 3 vastaajaa eli 5,8 % vastasi, ettei ollut käyttänyt rahaa. Vastaajia pyydettiin vielä tarkentamaan, oliko kyse henkilökohtaisista kuluista tai osuudesta seurueen yhteisistä kuluista, vai perheen ja seurueen kokonaiskuluista. Vastaajista 17 eli 33,3 % ilmoitti henkilökohtaiset kulunsa tai oman osuutensa seurueen kuluista, kun taas 34 eli 66,7 % ilmoitti koko perheen tai seurueen kulut.

Enemmistö perheen tai seurueen kokonaiskulut ilmoittaneista käytti eniten rahaa polttoaineeseen ja muihin huoltamo-ostoksiin, ruokaan ja muihin päivittäiskauppaostoksiin sekä kahvila- ja ravintolaostoksiin. Seurueen polttoaineeseen ja muihin huoltamo-ostoksiin käytetyn rahan keskiarvo oli 88 euroa. Ruokaan ja muihin vähittäiskauppaostoksiin seurueet käyttivät viikkonsa aikana rahaa keskimäärin 135 euroa, ja ravintola- ja kahvilaostoksiin keskimäärin 46 euroa. Vähiten rahaa käytettiin paikallismatkojen kustannuksiin. Se, etteivät paimenet juurikaan hyödyntäneet paikallisliikennettä, selittyy paimennuskohteiden syrjäisellä sijainnilla sekä liikenneyhteyksien vähäisellä määrällä. Tästä syystä valtaosa eli yli 90 prosenttia paimenista saapui kohteeseen henkilöautolla, mikä selittää myös polttoainekulujen suurta määrää.

Henkilökohtaiset kulunsa ilmoittaneiden kohdalla menoerät pysyvät samoina, mutta rahamäärät muuttuvat. Keskiarvoisesti yksi henkilö kulutti paimennusviikkonsa aikana 66 euroa polttoaineeseen ja muihin huoltoasemaostoksiin, kahvila- ja ravintolapalveluihin 19 euroa sekä ruokaan ja muihin vähittäiskauppaostoksiin 81 euroa. Paikallismatkoihin ei kulunut rahaa ollenkaan.

Osa vastaajista ilmoitti seurueensa käyttäneen rahaa myös erilaisiin ohjelma- ja virkistyspalveluihin. Näihin käytettiin keskimäärin 40 euroa. Muihin menoihin kuten kalastus- ja metsästyslupiin tai välinevuokraukseen seurueet ja perheet käyttivät rahaa keskimäärin 25 euron verran. Henkilökohtaiset kulunsa ilmoittaneiden parissa ei näitä palveluita juurikaan käytetty.

7 Tyytyväisyys palveluun

Jotta paimenten tyytyväisyydestä lammaspaimenviikkoihin saataisiin luotua hyvä yleiskuva, pyydettiin paimenia antamaan viikoille yleisarvosana asteikolla 1-5 yhden ollessa heikoin ja viiden parhain arvosana.

Tulokset osoittivat vastaajien tyytyväisyyden tason olevan hyvin korkea. Parhaimman arvosanan eli 5 valitsi jopa 67 % vastaajista, 29 % valitsi arvosanaksi 4 ja loput 4 % vastaajista antoi arvosanan 3. Asteikon heikoimmat arvosanat 1 ja 2 jäivät nolnaan prosenttiin, sillä niitä ei valinnut vastaajista kukaan. Kun otetaan huomioon, että arvosanojen 4 ja 5 yhteenlaskettu osuus oli jopa 96 % kaikista vastauksista, voidaan päätellä, että lähes jokainen osallistuja oli tyytyväinen tai todella tyytyväinen palveluun.

Vastaajien tyytyväisyyttä palveluun kartoitettiin myös asenneasteikko-muotoisten kysymysten avulla. Vastaajille esitettiin viikkojen toimintaan ja laatuun liittyviä väitteitä, joihin he saivat valita vastauksen omien mielipiteidensä mukaisesti. Tähän kysymykseen vastasi yhteensä 55 vastaajaa, eli myös opinnäytetyön alussa mainitut kaksi vastaajaa jotka vastasivat ainoastaan tähän kysymykseen jättäen muut avoimiksi.

Valtaosa lammaspaimenviikkojen palautteesta oli positiivista. Molempiin asenneasteikkokysymyksiin annetuista vastauksista ainoastaan 3 % oli negatiivisia vaihtoehtoja osittain eri mieltä tai täysin eri mieltä. Vastaajat olivat erityisen tyytyväisiä viikkojen sopimus- ja laskutuskäytäntöihin sekä lampaiden hoidon sujuvuuteen. Lampaiden hoitoon liittyvät tulokset ovat hieman ristiriidassa avoimissa palautteissa esille nousseiden mielipiteiden kanssa, joissa lampaista ja niiden hoidosta olisi kaivattu lisää tietoa. Tästä voidaan päätellä lampaiden hoidon sujuneen valtaosan mielestä myös nykyisellä tiedon määrällä ongelmitta.

Paimenviikon hintalaatu-suhteeseen oltiin pääosin tyytyväisiä, mutta vastauksissa oli havaittavissa myös pientä epävarmuutta. Muihin kysymyksiin verrattuna kyseinen väittämän kohdalla valittiin suuri määrä ”osittain samaa mieltä” – vaihtoehtoja. Vaikka positiivisen puolelle selkeästi päästään, aivan sataprosenttisesti eivät paimenet silti voineet väittämään yhtyä. Avoimissa palautteissa vastaan tuli kolme kommenttia, joissa pai-

menviikon hinnan toivottiin olevan alhaisempi. Suurin osa vastaajista piti hintaa kuitenkin kohtuullisena.

Majoituksen taso sekä majoituspaikan varustelutaso saivat osakseen positiivista palautetta, muutamia toivomuksia lukuun ottamatta. Varustelutasoon tyytymättömät perustelivat vastaustaan sillä, etteivät kokeneet ruoanlaittovälineitä olleen tarpeeksi. Eräässä palautteessa toivottiin myös erilaisia työkaluja paimenen ulottuville, mikäli kohteessa tulisi tarve pienille korjaus- tai ylläpitotoimille. Muuten varustelutasoon oltiin tyytyväisiä. Majoituksen tasonkin saamasta palautteesta valtaosa oli positiivista, josta voidaan päätellä, että paimenet olivat tyytyväisiä suhteellisen yksinkertaisiin ja koruttomiin asumistiloihinsa. Ainoat negatiiviset palautteet liittyivät majoitustilojen siisteyteen, johon muutama vastaajista kaipasi panostusta. Siisteyden parantamiseksi ehdotettiin pieniä muutoksia, kuten rappurallia talon ovelle sekä tarkkuutta patjan ja petivaatteiden puhtauden suhteen.

Vaikka suurin osa vastaajista halusi, että lammaspaimenviikkoja ei lähdetäisi kehittämään esimerkiksi sähkön tai juoksevan veden avulla, tuli palautteissa vastaan myös vastakkaisia mielipiteitä. Muutamassa palautteessa kaivattiin juuri sähköä sekä juoksevaa vettä paimenelämää helpottamaan. Myös pumpun hankkimista, jolla säästyttyisiin jatkuvalla veden raahaamiselta järveltä, pidettiin muutamassa palautteessa hyvänä ideana. Erityisesti lapsiperheet toivoivat kyseisiä helpotuksia paimenlomalleen, mutta niistä voisi kuvitella olevan apua myös eläkeikäisille paimenille.

Eniten kritiikkiä sai osakseen lammaspaimenviikkojen jätehuolto. Ongelmaa tarkennettiin kysymyksen avoimissa vastauksissa, joissa muutama vastaajista kertoi olleensa tietämätön jätehuollon olemassaolosta tai saaneensa puutteelliset ohjeistukset siihen. Palautteesta saattoi huomata, että kestävä kehityksen tavoitteiden mukaisen jätehuollon toteutuminen kohteessa oli tärkeää useille vastaajista.

Myös alueen reittien kunto sekä niiden opasteet keräsivät keskivertoa enemmän negatiivista palautetta. Reittien, kuten polkujen ja pitkospuiden, huono kunto toistui useissa myös useissa avoimissa palautteissa, joka on voinut olla osittain myös vetisen kesän ansiota. Osa vastaajista koki myös pidemmille vaelluksille lähtemisen riskialttiina, sillä eivät kokeneet alueen reittimerkintöjä tarpeeksi selkeiksi. Myös asumisen kannalta tar-

peelliset opastukset, kuten kulkureitti lähteelle juomavettä hakemaan olivat muutaman vastaajan mielestä puutteelliset.

Tiedotuksen onnistumista käsittelevä kysymys jaettiin kolmeen osaan sen ajankohdan mukaan. Kysyimme vastaajilta, oliko tiedotus heidän mielestään riittävää ennen lammaspaimenviikkoa, paimenviikon alkaessa, sekä paimenviikon aikana. Asenneasteikkojen tulokset näyttäisivät siltä, että vastaajat olivat pääasiassa tyytyväisiä tiedotukseen palvelun alusta loppuun saakka. Ainoastaan viikon aikana saatu tiedotus keräsi hieman muita negatiivisempaa palautetta. Kyselyn avointen kysymysten vastaukset olivat kuitenkin hieman ristiriidassa asenneasteikon tulosten kanssa, sillä tiedotuksen niukkuudesta huomautettiin useissa kommentteissa. Hyvänä esimerkkinä toimii edellä mainittu lampaita ja niiden hoitoa koskeva tiedotus, jonka lisäksi vastaajat olisivat sanojensa mukaan kaivanneet tehokkaampaa tiedotusta erilaisista poikkeustilanteista. Esimerkkinä tällaisesta poikkeustilanteesta toimii esimerkiksi Kolin Seppälän tilan kaivon vesi, jonka juomakelvottomuus oli tullut yllätyksenä muutamille vastaajista.

Toinen vastaajien usein esille tuoma palaute koski kohteiden ulkoilureittien kuntoa ja siitä tiedottamista. Osa vastaajista olisi kaivannut tehokkaampaa tiedon kulkua tapauksissa, joissa osa reiteistä onkin kulkukiellossa. Muutama vastaajista mainitsi tiedotuksen olleen niukkaa, mutta heille silti aivan riittävää. Tämä saattaa selittää asenneasteikon tulosten korkeaa tyytyväisyysastetta. Moni vastaajista saattoi kokea tiedotuksen olleen suhteellisen vähäistä, mutta myöntää sen sisältäneen kuitenkin kaiken tarpeellisen ja olleen näin heidän kannaltaan riittävää.

Palautteita läpikäydessä esille nousivat myös paimenviikon majoitustilojen yksityisyyden puutteesta ja ulkopuolisten retkeilijöiden häiriöstä aiheutuneet haitat. Osa paimenkohteista sijaitsee yleisten luontopolkujen läheisyydessä, mikä merkittävästi lisää paikalle esiintyvää rauhattomuutta ja melua. Osa poluista kulki jopa paimennustuvan pihapiirin läpi, ja muutama paimen kertoi usein heränneensä pihalta kantautuvaan meluun. Vaikka moni kommentoijista myönsi, että asiasta oli heitä etukäteen tiedotettu, kokivat he tämän seikan silti häirinneen paimenviikkoaan. Osassa palautteista toivottiin tuvan pihapiiriin myös selkeää opastusta siitä, että talo on paimenten käytössä eikä sisääntulo ole sallittua. Kaksi vastaajaa kertoi jopa tilanteesta, jossa tietämättömät retkeilijät olivat tulleet luvatta sisään taloon. Tämän paimenet kokivat epämiellyttävänä.

8 Elämyksen kokeminen

8.1 Lampaat

Kysymyslomake päätettiin avoimella vapaa sana – osiolla, jossa paimenet saivat vapaasti antaa niin negatiivista kuin positiivista palautetta, sekä jakaa omia kokemuksiaan paimenelämästä. Vapaa sana – osioon vastasi yhteensä 35 henkeä. Kommentteja läpikäydessä niiden luonteesta alkoi erottua selkeä yhtenäinen teema: Elämyksen kokeminen. Monet halusivat kertoa lisää juuri niistä seikoista, jotka heidän kohdallaan olivat tehneet viikosta elämyksellisen ja unohtumattoman kokemuksen. Elämystä koettiin lammaspaimenviikoilla monin tavoin, mutta tässä analyysissä aion nostaa esille viisi tärkeintä elementtiä elämyksen muodostumiselle: Lampaat, luonnon, rauhan ja hiljaisuuden, askeettisuuden sekä tarinallisuuden ja kulttuurin.

Lampaiden merkitystä viikkojen suurimpana vetovoimatekijänä ei voida aliarvioida. Merkittävä osuus vastaajista mainitsi kommentissaan lammaslauman läsnäolon ja hoidon olleen suuri elämys. Kuten jo Isabella Veissier tutkimuksessaan totesi, voivat lampaat tunnistaa vähintään 10 ihmisen kasvot ja reagoivat herkemmin tuttuihin kasvonpiirteisiin. Lampaiden silmissä tuttu hoitaja oli kuin yksi niistä, siis erilainen kuin muut ihmiset. Tutkimuksessa todettiin lampaiden kokevan tunteita yhtä voimakkaasti kuin kissojen ja koirienkin. (Telkänranta 2005.) Tätä tukevat useat vastaajien kokemukset siitä, kuinka lampaat nauttivat hoitajiensa huomiosta ja rapsutuksista. Useissa palautteissa kuvailtiin myös ikävää, joka paimenille oli jäänyt joutuessaan jättämään lauman. Vain viikko lauman paimennuksen parissa oli riittävä tunnesiteen muodostukseen, ja lähdön jälkeen olo oli ollut useilla haikea.

”--parasta kaikessa olivat lampaat. Olemme koko perheen voimin ikävöineet niitä kesästä saakka.”

”Lammaspaimenviikko oli todella ihana ja lampaat olivat tietysti ykkösasia. On aivan terapiaa hoitaa niitä, kupsutella turkkia ja halata kun näki kuinka tykkäävät.”

”Lampaat ovat tavattoman terapeutisia. Niiden kanssa saa puuhastella jos siltä tuntuu, mutta toisaalta ne eivät velvoita liikaa.”

”Allerginen perheessä evää lapsilta lemmikkikokemuksen, mutta näinä viikkoina lapset ovat saaneet helliä lampaita aamusta iltaan.”

Viikon viettäminen kuin osana lampaiden laumaa voi olla nykypäivän kaupunkiympäristöön tottuneelle ihmiselle lähestulkoon eksoottinen elämys. Erityisesti lapsiperheiden tarinoissa korostui lasten innostus lampaiden tarkasteluun, silittelyyn sekä syöttämiseen. Honkasen (2013, 92) tutkimuksen mukaan eläinten koettiin tuovan lisää iloa, onnistumisen kokemuksia sekä monenlaisia myönteisiä elämyksiä ihmisten elämään. Yhdessäolo eläimen kanssa koettiin rentouttavaksi, elvyttäväksi ja tasapainottavaksi. Samalla kannalla on myös Soini (2014, 57), jonka mukaan eläintä silittäessä silittäjän ja silitettävän hormonitaso muuttuu, verenpaine laskee sekä sydämensyke rauhoittuu. Lampaiden kanssa lapsi voi parhaimmillaan oppia vastuullisuutta, tunteiden käsittelyä sekä sen, kuinka eläimiä tulisi lähestyä sekä käsitellä. Soinin (2014, 57) mukaan eläimiin liittyvät hoidon, huolenpidon sekä vastuunoton velvoitteet ovat kuitenkin myös palkitsevia, sillä hyvin hoidetut ja onnelliset eläimet koetaan vaivan arvoisiksi.

8.2 Luonto

Lampaiden lisäksi paimenet osasivat arvostaa kohdetta ympäröivää luontoa. Monen mielestä juuri luonto palvelun toimintaympäristönä teki kokemuksesta elämyksellisen. Luonto on olennainen osa lammaspaimenviikkojen elämyksellisyyttä jo sen vuoksi, että se mahdollistaa muut viikkojen vetovoimaiset piirteet kuten rauhan, hiljaisuuden sekä yksinkertaisen elämäntyylin. Samalla luonto tarjoaa mahdollisuuksia useisiin eri aktiviteetteihin, joista monet kuten esimerkiksi onginta, retkeily ja niittotyöt ovat kommenttien perusteella jo olleet vastaajien suosiossa.

”Keräsimme lasten kasvioihin erilaisia niityn kukkia ja katselimme pihalla iltahämärässä lenteleviä pöllöjä sekä pihan poikki kulkevia poroja.”

”Maisemat olivat upeita.”

”Oli ihanaa pysähtyä luonnon äärelle.”

”On mahtavaa olla viikko maalla.”

”Paikka oli todella idyllinen.”

”Luonnonniityllä näki paljon perhosia ja erilaisia hyönteisiä.”

Aarnion (2014, 18–19) tutkimuksessa ”Terveyttä ja hyvinvointia kansallispuistoissa” todetaan kansallispuistoissa käynnin vaikuttavan positiivisesti ihmisen mielialaan sekä psyykkiseen hyvinvointiin, ja että käynti koettiin kaikin puolin elvyttävänä. Erityisen voimakkaan positiivisen vaikutuksen kokivat naiset sekä useita öitä puistossa viipyneet. Paimenviikon palautteissa toistui vastaava positiivinen tunnelataus luonnon helmassa vietettyä aikaa muistella. Kommenteissa ihasteltiin kauniita ja idyllisiä maisemia, sekä kuvailtiin luonnon ja sen rauhan tuomaa rentoa ja kiireetöntä tunnelmaa ja oloa. Sama kaihoisa muistelu toistui myös lukuisissa lammaspaimenviikkojen kyselyn vastauksissa, josta voidaan päätellä näiden kahden tutkimuksen tulosten olleen siltä osin yhteneväisiä.

8.3 Askeettisuus

Joka puolella ympäröivä luonto sekä paimenmökin yksinkertaiset elinolosuhteet tekevät viikosta loistavan mahdollisuuden irti otolle arjesta. Sähköpostin tarkkailun ja sosiaalisen median päivitysten sijaan paimenviikolla ihminen saa keskittyä asioihin jotka todella ovat tärkeitä. Perheensä seurassa paimentaneet korostivat kommentteissaan usein sitä, kuinka tyytyväisiä olivat nähdessään lastensa tutustuvan elämään maalla. He ihailivat sähköttömän ympäristön vaikutusta perheen pienimpiin, sillä älypuhelimet vaihtuivat nopeasti uusiin leikkeihin luonnon helmassa.

”Oli ihanaa nähdä kun älyluurista hävisi noin vuorokaudessa virrat ja lapset alkoivat keksiä kaikenlaista leikkiä.”

”Mielenpainuvia elämyksiä oli se, että 14-vuotias lapsenlapsemme ei kaivannut somea eikä televisiota.”

”Älkää kehittäkö, älkää vetäkö sinne sähköjä.”

”Tietynlainen askeettisuus hidastaa elämää terveellä tavalla.”

”Kiireettömyys ja tietty alkeellisuus teki hyvää.”

”Juurikin parasta oli se, ettei ollut sähköä, juoksevaa vettä eikä telkkaria.”

”Nykyajan lapsille tekee hyvää nähdä tällaistaikin elämäntyyliä.”

Useissa kehitysideana annetuista kommentteista toistui pyyntö siitä, ettei mökkeihin vedettäisi sähköjä tai juoksevaa vettä. Mökin askeettisuutta ei nähty vaivana tai harmina, vaan pääasiassa hyvin positiivisena tekijänä viikoilla. Moni tuntui kokevan ajatuksen majoituksen nykyaikaistamisesta vastanmielisenä, sillä juuri alkeellisuus nähdään mahdollisuutena yksinkertaiseen elämään, joka taas on tärkeä elementti elämyksen muodostumisen kannalta. Silvennoisen ym. (1997, 14) mukaan matkailijoilla onkin tarve kokea luonto ja kulttuuri niiden alkuperäisessä tilassa. Myös Saarinen (2005, 120) toteaa luontokohteiden vetovoimaisuuden usein vähentyneen matkailun päätyessä esimerkiksi liiallisen tuotteistamisen kautta muuttamaan kohdetta ja sen perusluonnetta. Palautteista voidaan päätellä lammaspaimenviikkojen elämyksen olevan paimenten mielestä autenttinen sekä vetovoimainen, sekä että he toivovat sen pysyvän sellaisenaan tulevaisuudessa.

8.4 Rauha ja hiljaisuus

Luonnon läheisyys ja majoituksen alkeellisuus mahdollistavat lammaspaimenviikon tarjoaman rauhan ja hiljaisuuden. Paimennuskohteiden sijainti kaukana meluisista kaupungeista ja naapureista sekä television, puhelimen sekä tietokoneiden puute toivat viikoille runsaasti monien kipeästi kaipaamaa hiljaisuutta. Kysyttäessä paimenilta heidän motiivejaan viikoille osallistumiselle, oli toiseksi suosituin vaihtoehto ”kaipasin luon-

non rauhaan”. Rauha ja hiljaisuus ovat siis suurimpia syitä sille, miksi viikoille ylipäättään hakeudutaan.

”Kiire lakkaa olemasta.”

”Varjelkaa rauhaa ja hiljaisuutta, mitään muuta ei tarvita.”

”Tarjoaa oikeasti tilaisuuden rauhoittumiseen luonnon helmassa. Mahdollisuus hiljentymiseen.”

”Oli todella rentouttava irtiotto arkirutiineista.”

”Aikuiset nauttivat kiireettömyydestä.”

”Oli tilaa omille ajatuksille.”

”Vaaran rinteillä pääsi täysin irti arjen kiireistä.”

Kommenteissa mainittiin, kuinka lammaspaimenviikko tarjosi mahdollisuuden hiljentyä ja unohtaa kiire. Osassa kerrottiin myös, kuinka luonnon hiljaisuudessa oli tilaa ajatella ja keskittyä itseen. Halu hiljentyä, kokea mielen tyyneys ja olla tietoisesti hetkessä läsnä ovat Angerian, Jokelan ja Leinosen (2006, 48) mukaan kaikki merkkejä ihmisen sisäisestä hiljaisuudesta. Sisäinen hiljaisuus on mahdollista tavoittaa vasta kun ulkoinen ympäristö, eli niin sanottu ulkoinen hiljaisuus mahdollistaa sen. Palautteista voidaan päätellä askeettisen elämäntyylin ja luonnon rauhan riisuvan arjesta pois kaikki sen normaalit ärsykkeet, ja näin ollen mahdollistavan ihmisen sisäisen hiljaisuuden ja henkisen hyvinvoinnin.

8.5 Tarinallisuus ja kulttuuriperinne

Lammaspaimenviikot ovat monin tavoin sidoksissa historiaan, sillä ne edustavat elämäntyyliä joka oli arkea myös omille isovanhemmillemme vuosia sitten. Moni saattaa kokea lammaslauman kanssa päivittäisessä arjessa elämisen kuin eräänlaisena linkkinä

menneeseen maailmaan. Jotta tilojen ja mökkien vaiherikas menneisyys saatiin välitetyä myös paimenille, oli paimenkohteisiin kerätty tietoa tilan historiasta. Kyseessä oli monelle paimenelle niin sanottu ”odotukset ylittävä” elementti, joka teki tilalla asumisesta ja lampaiden paimennuksesta aivan uudella tavalla merkityksellistä.

”Lammaspaimenviikko oli huikea hyppäys vanhaan aikaan.”

”Talossa oli tietoa talon historiasta ja asukkaista. Se antoi lisää perspektiiviä lammasviikkoon; siellähän oltiin ikään kuin edellisten asukkaiden kodissa kylässä.

”Talo oli ihanan vanhanaikainen.”

”Mökistä löytyneet postimerkit ja historiikki mukavaa sadepäivän luettava.”

”Loman jälkeen kehuskelin tuttaville, että toiset ne matkailee kotimaassa, jotkut ulkomaillakin, mutta harvat pääsevät kokeilemaan aikamatkailua!”

”Oli mielenkiintoista lukea tilan vaiheista.”

”Närängän tilalla oli tosi hienoa se, että siellä oli oikeaa faktatietoa ja valokuvia tilalla eläneistä ihmisistä ja heidän vaiheistaan.”

Kulttuuria ja historiaa yhdistelevät aineistot tilan entisistä asukkaista ja heidän vaiheistaan olivat omiaan tuomaan paimenviikoille elämyksen kannalta tärkeitä tarinallisuuden elementtejä sekä autenttisen tunnelman. Tarssasen ja Kyläsen (2009, 12–13) mukaan palvelun aitoudella tarkoitetaan uskottavuutta sekä kosketuspintaa todelliseen alueen elämäntapaan sekä kulttuuriin. Hänen mukaansa aitouteen läheisesti liittyvä elementti eli tarina, sitoo yhteen kaikki kokemuksen eri osat luoden mukaansatempaavan kertomuksen. Paimenten sitaateista saattaa huomata kuinka ilahtuneita nämä olivat paimenkansion sisällöstä. Paimenkansion kuvat ja kertomukset ovat siis yhdessä muodostaneet elämyksen, joka on syntynyt juuri tarinallisuuden sekä aitouden yhteisvaikutuksesta.

9 Kehitysehdotukset

Kyselyn loppupuolelle sijoitettiin avoimia kysymyksiä, joissa vastaajat saivat antaa vapaasti palautetta, esittää omia ideoitaan sekä jakaa kokemuksiaan lammaspaimenviikoista. Koin, että tutkimuksen sekä lammaspaimenviikkojen kehityksen kannalta olisi tärkeää kysyä vastaajien näkemyksiä siihen, kuinka viikkoja tulisi kehittää. Vastauksista nousi esille yhteensä kolme pääteemaa: rauhan ja hiljaisuuden vaaliminen, tiedotuksen lisääminen ja selkeyttäminen sekä saatavuuden lisääminen.

Moni koki koko lammaspaimenviikkojen yleisen kehittämisen epämiellyttäväksi ideaksi ja toivoi palvelun jäävän entiselleen. Useat heistä pelkäsivät liiallisen kehittämisen vievän viikoilta niiden aitouden ja alkuperäisyyden, eli juuri sen viehätyksen, jonka yksinkertainen konsepti paimenille tarjoaa. Osa vastaajista kokisi viikkojen täyttämisen erilaisilla oheispalveluilla ja aktiviteeteillä turhaksi häiriötekijäksi, joka peittäisi viikkojen perimmäisen merkityksen, eli luonnon rauhasta ja hiljaisuudesta nauttimisen. Moni koki epämiellyttäväksi myös ajatuksen siitä, että paimentupiin ilmestyisi tulevaisuudessa sähköt sekä juokseva vesi. Useissa palautteissa korostettiin juuri sähköttömyyden olleen hienoa.

Toive rauhan ja hiljaisuuden varjelemisesta toistui useissa palautteissa. Osa vastaajista koki sen olleen koetuksella jo omalla paimennusviikollaan. Paimennuskohteiden rauhatomuus koettiin ongelmaksi osassa vastauksista, sillä monet paimenten mökeistä sijaittivat julkisten luontopolkujen varrella. Kansallispuistojen suosituilla luontoreiteillä kulkee monenlaista retkeilijää, jotka ovat kiinnostuneita myös matkalla sijaitsevista mökeistä usein tiedostamatta niiden olevan asutettuja. Osa vastaajista koki utelioiden kuljoiden läsnäolon pihapiirissään häiritsevän heidän omaa rauhaansa, osa taas ei kokenut sen olevan ongelma. Kehitysideoissa ehdotettiin parempaa tiedotusta retkeilijöille siitä, että asuinrakennukset eivät ole yleisessä käytössä vaan asutettuja.

Kehitysideoissa toistunut toive tiedotuksen lisäämisestä koski pääosin lampaita sekä niiden hoitoa. Osa toiveista käsitteli yleistä tietoa lampaista ja niiden omistajista, joka tekisi kokemuksesta erityisemmän. Osa taas kaipasi lisää tietoa lampaiden hoidosta, niiden terveydestä ja turvallisuudesta. Selkeät toimintaohjeet ja mahdollisuus saada

omistaja tai asiantuntija paikalle lampaiden sairastuessa rauhoittaisivat myös monien mieltä.

Lampaita koskevan tiedotuksen lisäksi paimenviikkojen etukäteistiedotukseen toivottiin panostusta. Esimerkiksi tarkemmat tiedot majoituspaikan tasosta sekä varustelutasosta kuten astiastosta olisivat vastaajien mielestä helpottaneet viikolle valmistautumista. Myös tieto lampaiden lukumäärästä sekä siitä, kuinka ne liikkuvat tontilla olisi ollut paimenille hyödyllinen.

Lammaspaimenviikkojen kasvavan kysynnän vuoksi moni toivoi lisää paimennuskohteita tai vaihtoehtoisesti pidempikestoisia paimennuskausia. Enemmän kohteita ympäri Suomea sekä paimennuskauden pidentäminen esimerkiksi syksyn ruska-aikaan asti toistui useissa palautteissa. Tähän toiveeseen on kuitenkin Metsähallituksen taholta jo vastattu, sillä vuoden 2016 lammaspaimenviikkojen haussa valittavissa oli jo yhteensä kymmenen eri paimennuskohdetta. Alkuperäisten kuuden paimenpaikan lisäksi lampaita saattoi päästä hellimään myös Lemmenjoen kansallispuistoon, Elimyssalon luonnonsuojelualueelle, Koloveden kansallispuistoon sekä Syötteen kansallispuistoon.

Aivan kaikkia kehitysehdotuksia ei ollut mahdollista sisällyttää kolmeen pääteemaan. Esimerkiksi paimenten tyytyväisyyttä käsittelevässä kappaleessa esitellyt ongelmakohdat kuten reittien kunto, jätehuolto ja sen ohjeistus sekä alueen opasteet tulivat ilmi myös kehitysideoiden yhteydessä. Suuri osa paimenista viettää aikaansa vaeltaen pitkin kansallispuistojen luontopolkuja, ja osa vastaajista toivoikin niille lisää selkeitä opasteita. Myös opasteita omalta paimentuvalta sitä ympäröiville kohteille, kuten esimerkiksi läheiselle lähteelle, voisi muutamien vastaajien mielestä lisätä. Lisäksi jätehuoltoa voisi useiden vastaajien mielestä tehostaa sekä olemassa olevan jätehuollon ohjeistukseen voisi panostaa.

Myös erilaisia aktiviteettimahdollisuuksia toivottiin lisää useissa palautteissa. Erityisesti vesiaktiviteetit olivat toivottuja paimennuskohteisiin, jotka sijaitsevat vesistön läheisyydessä. Esimerkiksi paimenen käyttöön tarkoitettu soutuvene tai kanootti mainittiin useissa kommentteissa. Myös sauna- ja uintimahdollisuudet vastaajat kokivat selkeästi tärkeiksi.

10 Lopuksi

10.1 Johtopäätökset ja pohdinta

Maaseudun väestön vähentyessä ja kaupunkien kasvun ollessa nopeaa, joutuvat nykypäivän ihmiset kestämaan entistä enemmän meteliä, kiirettä sekä median ja sosiaalisen median loputonta informaatiotulvaa. Myös huono taloustilanne, henkilöstöleikkaukset ja kasvavat työelämän vaatimukset luovat hyvän kasvualustan ihmisten henkisellemälle pahoinvoinnille. Stressi ja elämäntilanteen epävarmuus kiristävät ilmapiiriä niin kotona kuin työpaikalla, mikä taas heijastuu siihen, kuinka kohtelemme kanssaihmissiämme ja kuinka hyvin jaksamme ottaa vastaan elämän pienet vastoinkäymiset. Stressiä on hankala karistaa lomallakaan, ja usein myös nykyihmisen vapaa-aika on suorittamista. Viimeistään älypuhelimien ja sähköpostin ahkera tuijottelu vie mahdollisuuden todelliseen läsnäoloon sekä rentoutumiseen lomalla. Ihminen alkaa kaivata taukoa, hetkeä jolloin voi keskittyä vain olemiseen.

Tämä yhteiskunnan ilmapiirin muutos heijastuu vahvasti myös lammaspaimenviikkojen kysynnän syihin. Lammaspaimenviikoilta lähdetään hakemaan luonnon rauhaa, lampaiden kanssa puuhastelua sekä mahdollisuutta elää hetken yksinkertaista maalaiselämää. Näiden motivaatiotekijöiden taustalla usein piilee tarve täydelliseen rentoutumiseen ilman puhelinta ja nettiä, halu saada ajatukset pois töistä sekä stressistä sekä toive pienestä rauhallisesta hetkestä yhdessä läheisten ihmisten kanssa.

Kyselyn tulosten läpikäynnin perusteella voidaan sanoa Metsähallituksen lammaspaimenviikkojen olevan ainutlaatuinen ja elämyksellinen matkailupalvelu, jonka vastaanottama palaute on pääosin erittäin positiivista. Paimenet olivat aktiivisia ja innokkaita vastaamaan kyselyyn, jonka vuoksi kyselyn keräämää palautetta oli ilo lukea. Positiivisia ylistyssanoja ei palautteissa säästetty, ja uusia kehitysideoita tulevaisuutta varten kertyi runsaasti. Kuitenkin myös palvelun ongelmakohtia tuotiin ilmi avoimesti, mikä antaa paljon hyödyllistä tietoa tulevaisuuden suunnittelu- ja kehitystyötä varten.

Erityisen tyytyväisiä paimenet olivat paimenviikon elämykselliseen puoleen, johon sisältyivät juuri henkisen hyvinvoinnin mahdollistavat seikat kuten luonnon läheisyys,

eläinten parissa toimiminen sekä rauha ja hiljaisuus. Kyselyn tuloksista selviää, että luonnossa hiljentymisen, lampaiden hoito ja läheisten kanssa ajan viettäminen olivat ensisijaisten motiivien joukossa paimeneksi lähtöä harkitessa. Näin ollen kyselyn tuloksista voidaan todeta, että juuri ne aspektit, jotka tekivät lammaspaimenviikoista alun perin vetovoimaisen, eivät menettäneet hohtoaan tai tuottaneet pettymystä myöskään paimenviikon aikana. Paimenten ilo ja kiitollisuus mahdollisuudesta osallistua lammaspaimenviikoille on kommentteja lukiessa lähes käsin kosketeltavaa. Vaikka paimenviikot saavat osakseen toisinaan myös kritiikkiä, vaikuttaa taustalla olevan usein vain vastaajien vilpittömän halu kehittää jo valmiiksi mainiota palvelua.

Tyytyväisyyden kartoituksen lisäksi yksi kyselyn tavoitteista oli luoda lammaspaimenviikkojen kävijöistä suuntaa antava asiakasprofiili. Kyselyn tulosten perusteella voidaan päätellä tyypillisen lammaspaimenviikkojen kävijän olevan 37–46-vuotias korkeasti koulutettu sekä työssäkäyvä nainen, joka asuu Etelä-Suomessa. Hänen tietoonsa lammaspaimenviikot tulivat internetin Luontoon.fi – palvelun kautta, mutta lopullinen päätös lähteä syntyi halusta hoitaa lampaita, nauttia luonnon rauhasta sekä elää hetki yksinkertaista maalaiselämää. Paimentamaan hän oli ottanut seuraksi perheensä ja viikko kului mukavasti muun muassa luonnon tarkkailun, luontopolkuihin tutustumisen, uinnin ja luontovalokuvauksen parissa.

Tutkimusta tehdessä hain useasti näkökulmaa siihen, kuinka itse lähtisin palvelua kehittämään. Nyt tutkimuksen loppuvaiheessa huomaan paimenten antamien kehitysideoiden olevan pitkälti yhtenäisiä myös omien mielteideni kanssa. Uskon vakaasti siihen, ettei lammaspaimenviikkoja kannata lähteä kehittämään tai tuotteistamaan liikaa, koska vaarana on sen alkuperäisen ja aidon luonteen katoaminen. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että lammaspaimenviikkojen täytyisi säilyä täysin muuttumattomina, vaan uskon että palvelun kehittämisen kannalta parhaimpaan lopputulokseen päästään pienillä hienosäädöillä. Harvan palvelun on hyödyllistä jämähtää paikalleen, vaan pienet muutokset sekä uudistukset pitävät sen ajankohtaisena sekä joustavana kohtaamaan tulevaisuuden muuttuvat olosuhteet. Lammaspaimenviikkojen kohdalla nämä uudistukset tulisi kuitenkin suunnitella siten, että ne nimenomaan tukisivat viikkojen olemassa olevia vetovimatekijöitä, kuten rauhaa ja yksinkertaisuutta, niiden syrjäyttämisen sijaan.

Pohtiessani itse mahdollisia mielenkiintoisia lisäyksiä tulevaisuuden paimenviikoille tuli ensimmäisenä mieleeni menneeseen aikaan viittaava ”rekvisiitta”, joka saattaisi vahvistaa paimenviikkojen nostalgista ja kulttuuriperintöä vaalivaa luonnetta. Useat paimenista kiittelivät paimentuvasta löytynyttä tupakansiota, josta löytyi tietoa tilan menneisyydestä sekä sen entisistä asukkaista. Moni koki kansion kiehtovaksi, ja sen tutkiminen oli heille mukavaa sadeillan ajanvietettä. Tutkittavia asioita voisi kansiosta laajentaa esimerkiksi vanhoihin valokuviin, sanomalehtiin sekä monenkirjaviin talonpoikaisesineisiin. Esimerkiksi kaunis puinen rukki tuvan nurkassa tai vanha kahvimylly keittiössä toisi taloon viihtyisyyttä sekä aitoa vanhan ajan henkeä. Paras olisi, jos tavarat tai kuvat liittyisivät jollain tapaa juuri kyseisen tilan tai paikallisen alueen menneeseen elämäntapaan. Tiedostan kuitenkin, että tämän idean kanssa on vaara sille, että paimenviikot muuttuisivat liikaa tuotteistettuun ja epäaitoon suuntaan. Uskon että tämä on kuitenkin mahdollista välttää, mikäli ideaa lähestytään kulttuuriperinnettä kunnioittavalla ja faktapohjaisella otteella.

Yksi selkeä kehitysehdotus on kyselyn tuloksissa esille tulleiden palvelun ongelmakoh- tien korjaaminen. Vaikka palvelupolulla pieniä kompastuskiviä ilmenikin, ovat ne korjattavissa suhteellisen pienillä toimenpiteillä. Osa kyseisistä kehitysehdotuksista onkin otettu käyttöön jo vuoden 2016 lammaspaimenviikoilla. Olen saanut kuulla, että esimerkiksi Kolin kohteissa on nykyään selkeämmät kyltit ilmoittamassa kulkijoille, että tupa on paimenten käytössä. Hyödyllistä voisi olla miettiä jokaisen paimenkohteen kohdalla esimerkiksi seuraavia seikkoja: Ovatko alueen opasteet riittävät ja selkeät, millai- sessa kunnossa alueen reitit ovat, ovatko paimenet saaneet kattavasti etukäteistietoa sekä onko kohteen jätehuolto toimiva. Jokainen paimenkohte on toki heikkouksineen ja vahvuuksineen omanlaisensa, joten edellä mainitut epäkohdat eivät välttämättä päde kaikkiin niistä.

Kuten kyselyn tuloksista selvisi, suurin osa paimenista saapuu viikoille perheensä kans- sa. Tästä syystä voisi olla tulevaisuudessa hyödyllistä ottaa erityisesti lapset uudella tavalla huomioon. Muutamissa palautteissa toivottiin jonkinlaisia aktiviteettimahdolli- suuksia lapsille, kyseessä voisi olla jotain niinkin yksinkertaista kuin ohjeita pihaleik- keihin tai vaikkapa pajupillien tekoon. Moni lapsi on nykypäivänä niin tottunut älypuhe- limiin ja muihin laitteisiin, että ero niistä edes viikoksi voi olla hankala. Esimerkiksi

pieni vihko täynnä vanhan ajan pihaleikkien sääntöjä voisi toimia mukavana kannusteenä unohtaa kännykkäpelit ja viettää paimenviikko sisarusten kanssa ulkona leikkien.

10.2 Luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan usein käsitteillä reliabelius sekä validius. Reliabelius tarkoittaa mittaustuloksien toistettavuutta, eli sen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Tutkimuksen reliabelius voidaan todeta esimerkiksi, jos kaksi arvioijaa päätyy samaan tulokseen, tai jos samaa henkilöön kohdistetut eri tutkimuksen tuottavat saman tuloksen. Validius tarkoittaa tutkimusmenetelmän kykyä mitata juuri sitä, mitä on tarkoituskin mitata. (Hirsjärvi ym. 2011, 233.)

Opinnäytetyöprosessin aikana noudatin hyvän tieteellisen käytännön edellyttämiä toimintatapoja. Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu tarkkuus, rehellisyys sekä huolellisuus tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa ja esittämisessä sekä tutkimuksen tulosten arvioinnissa. Tutkimukseen tulee soveltaa ainoastaan tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisia ja eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, arviointi- ja tutkimusmenetelmiä. Kirjoitusprosessin aikana muiden tutkijoiden työhön tehdyt viittaukset täytyy huomioida asianmukaisella ja kunnioittavalla tavalla omassa tutkimuksessa sekä sen tuloksia julkaisessa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012–2014.)

Toteuttamani lammaspaimenviikkojen kyselytutkimuksen luotettavuutta testattiin hankimalla palautetta sen rakenteesta ja kysymysten asettelusta kahdesta eri lähteestä sekä testaamalla kyselyä useita kertoja ennen sen lähettämistä. Kyselyn alussa oleva saate kertoi tarkasti kyselyn toteuttajan ja toimeksiantajan sekä heidän organisaationsa. Saatteessa tuli myös ilmi, mitä aiheita kysely käsittelee ja mihin sen keräämää tietoa käytetään. Vaikka vastaajat saivat jättää yhteystietonsa kyselyn lopussa arvontaa varten, kysely oli mahdollista suorittaa myös anonyyminä. Vastaajille tehtiin myös selväksi, ettei heidän tietojaan yhdistettäisi antamiinsa vastauksiin.

10.3 Opinnäytetyöprosessi

Alkusysäyksen opinnäytetyöni aiheen valinnalle sain ollessani muutama vuosi sitten perheeni kanssa patikoimassa Kolilla. Päädyimme sattumalta Lakkalan tilalle, joka sijaitsi kauniilla paikalla Herajärven rannalla. Pihapiiri oli idyllinen lammasaitoineen. Nauttiessamme luonnon rauhasta makkaran paiston ja kevyen jutustelun parissa, saimme seurata perheestä, joilta saimme kuulla heidän olevan tilan väliaikaisia isäntiä ja yöpyvän pihapiirissä viikon verran lampaista paimentaen. Jutteluun ei kuitenkaan juuri silloin ollut aikaa, sillä saimme kuulla lampaiden päässeen yöllä karkuun ja että niitä oltiin joukolla parhaillaan etsimässä. Silloin kuulin ensimmäistä kertaa lammaspaimenviikoista. Katoamistempun tehneistä lampaista huolimatta huolettoman ja pirteän kokoonpanon lomanvietto sai mielenkiintoni heräämään sekä synnytti lukuisia kysymyksiä. Oliko kyse kesätyöstä vai matkailupalvelusta? Millaiset ihmiset maksavat tilaisuudesta tehdä töitä, samanaikaisesti kaukana kaikesta ja alkeellisissa olosuhteissa majoittuen? Lammaspaimenviikkojen idea oli mielestäni kaikin tavoin mielenkiintoinen, ja niihin yhdistyvät henkisen hyvinvoinnin ja mielenrauhan tavoitteet olivat yhteiskunnallisesti ajankohtaisia aiheita myös matkailun saralla.

Jälkeenpäin tarkasteltuna huomaa, että opinnäytetyöprosessi vaati huomattavan paljon aikaa, omistautumista sekä kärsivällisyyttä. Tutkimusta ei voinut hätiköidä eikä hoputtaa, vaan jokainen työvaihe vei oman aikansa saada valmiiksi. Pääosin olen tutkimukseeni ja sen tuloksiin tyytyväinen, mutta toki osaan kertoa myös asioita, jotka tekisin nyt toisin. Erityisesti kysymysten rakenteen sekä asetelun suhteen täytyy olla tarkkana, sillä muuten on tiedossa ongelmia, kun palautetta lähdetään purkamaan ja analysoimaan. Epäselvät kysymykset johtavat epäselviin vastauksiin, joiden tulkitseminen on ongelmallista. Oman kyselylomakkeeni kanssa en onneksi ajautunut suurempiin karikoihin, vaikka muutamien kohtien kanssa olikin haastetta.

Jos aloittaisin opinnäytetyöprosessin nyt uudestaan, käyttäisin enemmän aikaa työn suunnitteluun ja pohdintaan. Perusteellinen ajatustyö ennen jokaista työvaihetta olisi saattanut vähentää työmäärää ja helpottaa prosessia. Myös tutkimuksen keston olisin voinut tiivistää lyhempään ajanjaksoon, jolloin siihen paneutuminen olisi ollut hieman helpompaa. Opinnäytetyön rinnalla tehdyt työt ja muu elämä venyttivät helposti aikaa työvaiheiden välillä. Myös kyselylomakkeen suhteen tekisin muutamia asioita toisin, esimerkiksi kysymysten jaottelu erilaisiin teemoihin heti alusta lähtien olisi helpottanut tulosten analysointia ja puhtaaksikirjoittamista.

Onnistuin mielestäni erityisesti siinä, että sain luotua kyselyn, johon paimenet olivat hyvin innokkaita ja aktiivisia vastaamaan. Tiedän kokemuksesta, että vaikka kyselyn aihe olisikin kiinnostava, voi mielenkiinto siihen vastaamiseen lopahtaa kesken kaiken. Esimerkiksi raskaat ja hankalat kysymykset jotka eivät aivan avaudu vastaajalle, voivat johtaa kyselyn kanssa luovuttamiseen jo sen alkumetreillä. Kyselyn tuloksia oli helppo tulkita, ja niiden muunto hyödylliseksi tiedoksi oli suhteellisen vaivatonta. Kyselyn tulokset vaikuttivat myös luotettavilta, sillä kosketuspintaa aiheesta löytyvän tietoperustan kanssa löytyi runsaasti.

Tulevaisuudessa olisi hyödyllistä toteuttaa kyselytutkimus myös vuonna 2016 mukaan viikoille otettujen kohteiden paimenille. Näin saataisiin kuva siitä, kuinka paimenet ovat ottaneet uudet kohteet vastaan sekä siitä, onko niiden toiminnassa parantamisen varaa. Myös tarkempi kuva siitä, millaisen maailmankuvan sekä arvot lammaspaimenet omaavat, olisi ollut mielenkiintoista selvittää. Itseäni ainakin jäi askarruttamaan esimerkiksi se, kuinka lähellä esimerkiksi vihreät arvot tai paikallisuus ovat paimenten sydäntä.

Lähteet

- Aarnio, M., Erkkonen, J., Kaikkonen, H., Kajala, L., Korpelainen, R., Virkkunen, V. 2014. Terveyttä ja hyvinvointia kansallispuistoista - Tutkimus kävijöiden kokemista vaikutuksista. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 208.
<https://julkaisut.metsa.fi/assets/pdf/lp/Asarja/a208.pdf> 25.5.2016
- Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Vastapaino
- Angeria M., Jokela S. & Leinonen T. 2006. Mitä aistimaisema tarkoittaa? Teoksessa Hiljaisuuden tuotteistaminen Lapin matkailussa. Haanpää, M. Veijola, S. (toim.) Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino.
- Borg, P. 1998. Kestävyyden kriteerit matkailuelinkeinon palveluksessa. Teoksessa Kestävyys luonnon virkistys- ja matkailukäytössä. Saarinen, J & Järviluoma J. (toim.) Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 671. Helsinki: Hakapaino Oy. 5-14.
- Callanan, M. & Thomas, S. 2005. Volunteer Tourism – Deconstructing volunteer activities within a dynamic environment. Teoksessa Niche Tourism – Contemporary Issues, Trends and Cases. Novelli, M. (toim.) Lontoo: Elsevier Butterworth-Heinemann
- Footprint Choices. 2016. What is slow travel.
http://www.slowmovement.com/slow_travel.php 15.6.2016
- Hallikainen, V., Sievänen, T., Tuulentie, S., Tyrväinen, L. 2015. Hyvinvointia metsästä. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Heikkilä, T. 2004. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita
- Hemmi, J. 2005a. Matkailu, ympäristö, luonto osa 1. Jyväskylä: Gummerus
- Hemmi, J. 2005b. Matkailu, ympäristö, luonto osa 2. Jyväskylä: Gummerus
- Hienonen, K. 2010. Vastuullisen matkailun tulevaisuuden mahdollisuudet Suomessa - Suomalaisen designin uudet mielentilat pitkäntähtäimen trenditutkimus -09. Pohjois-Pohjanmaan matkailuparlamenti.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2011. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi
- Honkanen, T. 2013. Turpaterapiaa ja karvaista kaveruutta: Ihmisen ja eläimen välinen suhde sekä eläimen koetut vaikutukset hyvinvointiin ja elämäntyytyväisyyteen. Tampereen yliopisto. Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. Pro gradu -tutkielma.
<https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/85050/gradu07083.pdf?sequence=1> 25.5.2016
- Inkinen, E. 2016. Kohti kestävämpää matkailua – Kyselytutkimus Kolin alueen matkailijoille. Karelia ammattikorkeakoulu. Matkailun koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
<https://www.theseus.fi/handle/10024/104965> 25.5.2016
- Kalmari, H. & Kelola, K. 2009. Vastuullisen matkailijan käsikirja. Helsinki: Otavan Kirjapaino Oy.
- Komppula R. & Boxberg, M. 2005. Matkailuyrityksen tuotekehitys. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Luontoon.fi 2016. Ajankohtaista. Metsähallitus.
http://www.luontoon.fi/uutisarkisto//asset_publisher/6OPbu9FTyaPz/content/lammaspaimenviikoille-tuhansia-hakijoita. 15.2.2016

- Luontoon.fi 2016. Lammaspaimenet. Metsähallitus.
<http://www.luontoon.fi/vapaaehtoistoiminta/lammaspaimenet> 18.2.2016
- Luontoon.fi 2016. Lammaspaimennus on villantuoksuinen elämysloma. Metsähallitus.
<http://www.luontoon.fi/koli/luonto/lammaspaimennus> 18.2.2016
- Matkailun koulutus- ja tutkimuskeskus 1995b. Ympäristöä säästävän matkailun käsikirja ja.
- Metsähallituksen luontopalvelut 2014. Vuosikertomus.
<http://julkaisut.metsa.fi/assets/pdf/lp/Muut/vk2014fin.pdf> 18.2.2016
- Metsähallituksen luontopalvelut 2016. Luonto- ja eräpalvelut 2015–2016 - Rikkautta luonnossa ja luonnosta.
<http://julkaisut.metsa.fi/assets/pdf/lp/Muut/vk2015fin.pdf> 20.5.2016
- Metsähallitus 2015. Luontopalvelut.
www.metsa.fi/luontopalvelut. 14.2.2016
- Metsähallitus 2015. Metsähallituksen organisaatio.
<http://www.metsa.fi/organisaatiojatoimintatapa>. 9.1.2016
- Metsähallitus 2016. Luontomatkaileuryritysten toiminta suojelualueilla.
<http://www.metsa.fi/luontomatkaileuryrityksetsuojelualueilla> 25.5.2016
- Puhakka, R. 2011. Matkailukysynnän trendit vuoteen 2030 mennessä. TULEVA- Tulevaisuuden matkailijat projekti. Lahden ammattikorkeakoulu. Matkailuala.
http://www.kulmat.fi/images/tiedostot/Artikkelit/tuleva_trendit_2030.pdf. 2.6.2016
- Saarinen, J. 2005. Kestävät käytännöt matkailun suunnittelussa ja kehittämisessä. Metlan työraportteja 20.
<http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2005/mwp020-14.pdf> 2.6.2016.
- Silvennoinen, H., Tahvanainen, L. & Tyrväinen, L. 1997. Matkailu, maaseutu & ympäristö - Matkailun nykytila ja tulevaisuuden näkymät. Teoksessa Kestävä matkailu. Kestävän matkailun julkaisuja 1. Borg, P. (toim.) Matkailun osaamiskeskus ja matkailun verkostoyliopisto.
- Soini, K. (toim.) 2014. Luonnosta hoivaa ja voimaa - Miten arvioida Green Care -toiminnan vaikuttavuutta. MTT Kasvu 21.
www.mtt.fi/mttkasvu/pdf/mttkasvu21.pdf 14.2.2016
- Suomen YK-liitto 2016. Kulttuurinen kestävä kehitys.
<http://www.ykliitto.fi/yk70v/kulttuurinen> 14.6.2016
- Tarssanen, S. (toim.) & Kylänen M. 2009. Elämystuottajan käsikirja. LEO Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus. Rovaniemi: Oy Sevenprint Ltd.
- Telkänranta, H. 2005. Oppiminen sykehdyttää lammasta. Eläinmaailma-lehti 7/2005.
<http://www.telkanranta.com/lampaidentunteet.htm>
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2012–2014. Hyvä tieteellinen käytäntö.
<http://www.tenk.fi/fi/hk-ohje/hyva-tieteellinen-kaytanta> 15.2.2016
- Wilson, E. 1984. Biophilia. Cambridge: Harvard University Press.
- World Travel Market in association with Euromonitor International. 2007. WTM Global Trends Report 2007.
www.saphirnews.com/attachment/68715 2.6.2016
- WWF Suomi 2015. Talkooleirit.
<http://wwf.fi/vaikutakanssamme/vapaaehtoisty/talkooleirit/> 15.2.2016

Lammaspaimenviikot

Hei!

Osallistuit kesällä 2015 Metsähallituksen luontopalvelujen lammaspaimenviikoille ja haluaisimme kuulla mielipiteesi. Suosituiksi kasvaneet lammaspaimenviikot ovat uusi ja mielenkiintoinen luonto- ja elämysmatkailun muoto. Kaipaamme tietoa viime kesän lammaspaimenilta lammaspaimenviikkojen kehittämiseksi. Kerrothan meille kokemuksestasi täyttämällä alla olevan kyselylomakkeen 15.1.2016 mennessä.

Tämä kysely on osa opinnäytetyötä. Nimeni on Sonja Hyttinen ja olen restonomiopiskelija Karelia-ammattikorkeakoulusta. Opinnäytetyöni käsittelee Metsähallituksen luontopalvelujen järjestämiä lammaspaimenviikkoja kansallispuistoissa ja suojelualueilla. Kysely suoritetaan Metsähallituksen luontopalveluiden toimeksiantona. Kyselystä vastaava Metsähallituksen edustaja on Eveliina Nygren.

Kysely on lähetetty yhteensä 81 viime kesän lammaspaimenelle. Vastanneiden kesken arvomme yhden maksuttoman lammaspaimenviikon kesälle 2016 Kolin kansallispuiston Seppälän tilalla (arvo 400 euroa). Arvonnassa voittaneelle ilmoitamme heti kyselyajan päätyttyä voitosta. Muiden kesän 2016 lammaspaimenviikkojen haku alkaa 18.1.2016 kello 12 osoitteessa www.luontoon.fi.

Vastaisitko ystävällisesti seuraaviin kysymyksiin:

1. Sukupuoli

- Nainen
- Mies

2. Syntymävuosi**3. Asuinkunta****4. Koulutus**

- Ammattikoulu
- Opistotasoinen tutkinto
- Alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
- Ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
- Ei ammatillista tutkintoa
- Jokin muu, mikä

5. Tällä hetkellä olen

- Opiskelija
- Työssäkäyvä
- Yrittäjä
- Eläkeläinen
- Työtön
- Joku muu, mikä

6. Paimennuspaikka

- Isojärven kansallispuisto, Luutsaaren talo
- Kolin kansallispuisto, Lakkalan tila
- Kolin kansallispuisto, Seppälän pientila
- Neitvuoren tila, Mikkeli
- Närängän luonnonmetsän tila, Kuusamo
- Pyhä-Häkin kansallispuisto, Poika-ahon torppa

7. Mitä kautta sait tiedon lammaspaimenviikoista?

- Tuttavan tai sukulaisen kautta
- Internetistä Luontoon.fi palvelusta
- Sanomalehdestä
- Televisiosta
- Sosiaalisesta mediasta
- Jostain muualta, mistä

8. Mikä sai sinut lähtemään paimeneksi? Valitse 2 seuraavista vaihtoehdoista

- Halusin yhteistä aikaa seurueeni kanssa.
- Kaipasin luonnon rauhaan.
- Halusin mahdollisuuden olla itsekseen.
- Halusin irtioton arjesta.
- Yksinkertainen elämäntyylä kiehtoo minua.
- Olen/perheeni on maalta kotoisin.
- Halusin kehittää omia taitojani.
- Sain hoitaa lampaista.
- Maalaiselämäntyylä on minulle täysin vierasta.
- Halusin tutustua uusiin ihmisiin.
- Halusin parantaa henkistä hyvinvointiani.
- Jokin muu, mikä

9. Millä kulkuneuvoilla matkustit kotoasi kohteelle?

4 (10)

Merkitse kaikki käyttämäsi kulkuneuvot.

- Henkilöautolla
- Junalla
- Henkilöautolla ja asuntovaunulla tai matkailuautolla
- Lentokoneella
- Linja-autolla
- Moottoripyörällä
- Henkilöautolla
- Tilausbussilla (ryhmämatka)
- Polkupyörällä
- Jollain muulla, millä

10. Matkaseurani koostui

- Oman perheen jäsenistä
- Muista sukulaisista
- Ystävistä
- Työtovereista
- Koululuokasta
- Päiväkotiryhmästä
- Opiskeluryhmästä
- Eläkeläisryhmästä
- Ohjelmapalveluyrityksen asiakkaista
- Kerhosta, yhdistyksestä tms.
- Muista, keistä?

11. Vastaa arvioimalla seuraavia väittämiä asteikolla 5=Täysin samaa mieltä, 4=Osittain samaa mieltä, 3=Ei samaa eikä eri mieltä, 2=Osittain eri mieltä, 1=Täysin eri mieltä

	5	4	3	2	1
Viestintä järjestävän tahon kanssa oli sujuvaa.	☐	☐	☐	☐	☐
Ennakkotietoa oli tarpeeksi.	☐	☐	☐	☐	☐
Käytännön järjestelyt olivat toimivia.	☐	☐	☐	☐	☐
Alueen reitit olivat hyvässä kunnossa.	☐	☐	☐	☐	☐
Alueen reittien opastetaulut olivat selkeät.	☐	☐	☐	☐	☐
Lampaiden hoito sujui ongelmitta.	☐	☐	☐	☐	☐
Viikko vastasi odotuksiani	☐	☐	☐	☐	☐
Hintalaatu-suhde oli kohdallaan.	☐	☐	☐	☐	☐
Lammaspaimenviikkojen sopimus- ja laskutuskäytännöt olivat selkeät.	☐	☐	☐	☐	☐
Löysin kohteelle helposti.	☐	☐	☐	☐	☐
Tupakirjassa oli tarpeeksi tietoa alueen palveluista.	☐	☐	☐	☐	☐
Jätehuolto oli toteutettu ja ohjattu selkeästi.	☐	☐	☐	☐	☐
Yleinen turvallisuus oli hyvällä tasolla.	☐	☐	☐	☐	☐
Yleinen siisteys oli hyvällä tasolla.	☐	☐	☐	☐	☐
Kohde tarjosi tarpeeksi mahdollisuuksia erilaisiin aktiviteetteihin.	☐	☐	☐	☐	☐

11 B. Mikäli vastasit johonkin edeltävistä kysymyksistä vaihtoehdoilla 2-1 eli osittain eri mieltä tai täysin eri mieltä, kerro miksi.

11. Kuinka tyytyväinen olit seuraaviin?

	Täysin tyytyväinen	Lähes tyytyväinen	Ei tyytyväinen eikä tyytymätön	Lähes tyytymätön	Täysin tyytymätön
Majoituksen taso	☐	☐	☐	☐	☐
Majoituspaikan varustelutaso	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedotus järjestävältä taholta ennen paimenviikkoa	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedotus järjestävältä taholta paimenviikon alkaessa	☐	☐	☐	☐	☐
Tiedotus järjestävältä taholta paimenviikon aikana	☐	☐	☐	☐	☐

12 B. Mikäli vastasit johonkin edeltävistä kysymyksistä vaihtoehdoilla lähes tyytymätön tai täysin tyytymätön, kerro miksi.

13. Mitä seuraavista harrastit tällä käynnilläsi lammaspaimennuksen lisäksi?

Merkitse tarvittaessa useampi vaihtoehto.

- Kävely
- Sauvakävely
- Lenkkeily
- Retkeily
- Luonnon tarkkailu
- Eväretkeily
- Pyöräily
- Kalastus
- Lintuharrastus
- Marjastus
- Sienestys
- Kasviharrastus
- Käynti luontokeskuksessa
- Luontovalokuvaus
- Koiran kanssa ulkoilu
- Suunnistus
- Telttailu tai muu leiriytyminen maastossa
- Uinti
- Luontopolkuun tutustuminen
- Osallistuminen tapahtumaan
- Kulttuuriperintöön tutustuminen
- Osallistuminen vapaaehtoistoimintaan
- Jotain muuta, mitä

14. Käytitkö muita alueen palveluita viikkosi aikana?

- kyllä
- ei

14 B. Jos vastasit kyllä, mitä palveluita käytit?

--

15. Käytitkö rahaa tähän matkaan liittyviin erilaisiin menoihin kohteella tai sen lähialueella (kyseisessä kunnassa)?

Jos vastasit kyllä, vastaa alla oleviin kysymyksiin 15B ja 15C. Jos vastasit ei, siirry suoraan kysymykseen 16.

kyllä

ei

15 B. Ilmoita rastittamalla, arvioitko tässä

henkilökohtaiset kulusi sekä osuutesi seurueen yhteisistä kuluista.

perheen tai seurueen kokonaiskulut.

15 C. Ilmoita alla, paljonko tähän matkaan liittyviä kuluja sinulla on ollut ja arviolta tulee olemaan kansallispuistossa ja sen lähialueella.

Kirjaa riville 0 (nolla), jos sinulla ei ole kyseiseen kohtaan kuuluvia kuluja.

Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

Paikallismatkojen kustannukset (esim. paikalliset bussi- tai taksimatkat)

Ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset

Kahvila- ja ravintolaostokset

Majoittuminen

Ohjelma- ja virkistyspalvelut (esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin)

Muut menot (esim. kalastus-, metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat)

16. Tiesitkö, että lammaspaimenviikkojen rahalliset tulot käytetään suomalaisen luonnon hyväksi (ylläpitokuluihin ja luonnonhoidon kustannuksiin)?

kyllä

ei

17. Olitko aiemmin kokeillut vastaavan tyyppistä elämysmatkailua?

kyllä

ei

17 B. Jos vastasit kyllä, millaista ja missä?

18. Miten lammaspaimenviikkoja tulisi mielestäsi kehittää?

19. Yleisarvosana lammaspaimenviikoille asteikolla 1-5

1=huono, 2=välttävä, 3=keskinkertainen, 4=hyvä, 5=erinomainen

20. Vapaa sana

Tähän kohtaan voit kirjoittaa muita mielipiteitä, kuvailla kokemuksiasi tai antaa lisää palautetta palvelun kehittämiseksi.

Kyselyyn vastanneiden kesken arvomme yhden maksuttoman lammaspaimenviikon kesälle 2016 Kolin kansallispuiston Seppälän tilalla (arvo 400€). Jättämällä yhteystietosi olet mukana arvonnassa!

Henkilötietojen jättäminen on vapaaehtoista, eikä niitä yhdistetä kyselyn vastauksiin.

Henkilötiedot:

Etu- ja sukunimi

Osoite

Postinumero ja postitoimipaikka

Puhelinnumero

Sähköpostiosoite

Kiitos!